BONDIA® ARUBA

Diasabra 17 di Februari 2024 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

E

Hulanda sin arma pa...
Obliga Aruba acepta
RAft...?

Drs. Jason Lejuez: Idea di formalisa economia informal ta pa por gosa di tur beneficio

Pagina 4

- **Turista di Brazil a hoga na Baby Beach**

Pagina 2

- **Vereniging Rijscholen Aruba ta sigui duna charla den bario**

Pagina 3

- **Prome barco di HFO mas barata a yega Aruba for di Venezuela**

Pagina 2

Courtney Wouters a bira campeon di Latin American Import World Challenge 2024

Pagina 18

Benta record na Bullenbai ta reforsa finanzas di Refineria di Corsou

Pagina 8

Brazil: A haya cinco persona someti na sclavitud

Pagina 10

Commissie Corporate Governance ta presenta su rapport final

Siguiente paso pa Corporate Governance: Implementacion!

Commissie Corporate Governance a entrega su reportahe final na Minister di Integridad y Minister di Asuntonan General durante un reunion dia 15 di februari 2024. E rapport final, cu ta obtenibel riba Publico.aw, no ta trata solamente di e trabounan cu e Comision a realisa durante e ultimo 2.5 aña, pero tambe ta duna recomendacion pa e siguiente pasonan pa e trayecto di implementacion.

E Comision a consisti di Sr. Jossy Laclé como presidente, Sr. Fredis Refunjol. Sr. mr. Arie Swaen y Sra. dr. mr. Hellen van der Wal. E miembronan a wordo gradici pa e trabounan cu nan a ehecuta na un forma profesional. Aruba lo por conta e aña aki ainda cu un ley moderno di corporate governance, dirigi na gobierno y entidadnan den sector publico y semi-publico.

Sr. Jossy Laclé a urgi pa priorisa e introduccion y implementacion di e ley: 'Aruba ta en espera di esaki!', el a declara den e prologo di e rapport. Minister Arends a confirma cu a base di conseho di e Comision, e lo instala un 'Implementatieteam' cu lo traha hunto cu sector (semi-) publico pa realisa e implementacion di e proposicion di ley y ehecucion di reglanan di good corporate governance.

Commissie Corporate Governance a wordo instala na 2020 pa traha un Raamwerk Corporate Governance, cu ta dirigi riba aumento di e nivel di good corporate governance di entidadnan semi-gubernamental na un forma duradero. E raamwerk ta inclui entre otro un ontwerp-Landsverordening Corporate Governance, dirigi na gobierno, y un Code Corporate Governance, dirigi na entidadnan semi-gubernamental.

Implementacion di e raamwerk cu e Comision a desaroya lo tin un impacto substancial, no solamente pa entidadnan den sector semi-publico, pero tambe pa e gabinete mes. Cu implementacion di e ley y reglanan di corporate governance, Aruba lo kibra un tradicion bieu door di traha formalmente cu vacatura, profiel di funcion y rekisitonan specifico ora di nombra director y miembro di hunta di comisario.

E Comision a tende repetidamente cu esaki lo ta un reto pa Aruba. Den e prologo di e rapport, Sr. Jossy Laclé ta remarca cu Conseho di Minister completo a bay di acuerdo cu puntonan di salida di good corporate governance y a aproba e vision y conseho di e Comision. "Pa e Comision, e compromiso aki tabata un rekisito crucial pa por a avansa e trabounan na un forma serio," segun Sr. Laclé. "Awor ta necesario pa e Raamwerk realmente wordo implementa y pa tur esnan envolvi den corporate governance di entidadnan den sector publico y semi-publico – riba tur nivel –contribui na realisacion di e interesnan di e comunidad di Aruba na un forma eficiente, efectivo y eficaz. Esey ta e meta final."
E rapport final y mas documento ta obtenibel riba Publico.aw.

Prome barco di HFO mas barata a yega Aruba for di Venezuela

Mediante un comunicado di prensa Minister di Labor, Energia y Integracion, Glenbert Croes, a anuncia cu diahuebs 15 di februari cu e prome barco di "heavy fuel oil" (HFO) a yega Aruba for di Venezuela.

E meta di e esaki, el a indica, ta pa logra baha e tarifa di awa y coriente na Aruba. Esaki gobienro kier logra hibando un maneho pro activo y un di e manehonan cu nan a bin ta activando y gestionando ta pa por tin diferente oportunidad y alternativa di suministro di combustibel.
A pesar cu e proyecto di Hydrogen Valley y e transicion pa LNG ta "andando", Minister Croes a splica cu mester sigui cumpra "heavy fuel oil" cu ta cumpli cu e specificacionnan cu WEB ta exigi, pero di paisnan cu ta ofrece mas barata por yega na e meta di baha e prijs di awa y coriente.

E mandatario ta remarca cu un di e prioridadnan di Gabinete Wever-Croes ta pa combati costo di bida y cu baha e tarifa di awa y coriente,ta un punto fundamental, pero e efecto aki toch pueblo no ta bay sinti di biaha.

Durante e tratamento di presupuesto 2024 den luna di december ultimo Minister Croes a splica cu e transicion di HFO pa LNG ta baha prijs di awa y coriente, pasobra LNG ta mas barata cu HFO, pero el a remarca cu en realidad e gasto di awa y coriente no por baha inmediatamente.

El a bisa cu LNG ta mas barata cu HFO, p'esey gobierno ta bay haci e switch y tambe pasobra LNG ta mas limpi cu HFO y ta ocasiona menos daño na medio ambiente, pero mester haci un inversion cuantioso pa por ricibi e LNG den WEB su facilidad y sistema pa usa. Door di e inversion cuantioso ey no por reduci e tarifa di awa y coriente inmediatamente.

Turista di Brazil a hoga na Baby Beach

Ayera den medionan di comunicacion local a circula e lamentable noticia di un turista cu mientras e tabata di vakantie na Aruba, a hoga.
Famia di e fayecido a bati alarma, y personal di emergencia a yega cu tur rapidez pa duna asistencia. Por a comprondé cu a purba di duna reanimacion na e persona, pero esaki no a duna resultado. Ta sospecha cu e persona lo a bira malo den lama cu consecuencia cu a hoga, pero esaki no a keda confirma pa autoridadnan.
Mientras tanto, slachtofferhulp a presenta pa duna asistencia na famia di e fayecido, cu tabata den shock.

Condolencia na sernan keri di e fayecido.

Vereniging Rijscholen Aruba ta continua duna charla den bario pa informa y scucha e poblacion

For di aña pasa, Vereniging Rijscholen Aruba ta bin treciendo dilanti nan preocupacionnan pa loke ta trata trafico den e poblacion, sin cu nan por haya oido di instancianan concerni. Ta p'esey cu nan a dicidi di bay na cada bario pa duna charla na comunidad, pa informa y scucha hendenan tocante cierto punto.

Den e charlanan nan ta papia tocante bastante disgusto cu tin riba con cierto automobilista ta core riba rotonde, pregunta riba seguro, asunto relativamente nobo manera auto y e bicicleta electrico, cu por produci candela y informacion valioso y preventivo cu e tipo di candela aki cu no por pag'e di un manera lihe.

Hende coriendo auto sin rijbewijs

Den noticia constantemente por lesa con chauffeurnan ta core auto sin rijbewijs, caminda VRA a sigura cu esey por ta debi na diferente factor, por ehemplo, hende ta considera cu prijs di rijbewijs ta mucho halto, nan ta bisa cu nan no tin mester di dje debi cu no tin mucho control di Polis, of e problema cu ta pasa den departamento.

Nan tin conocemento cu fraude a tuma luga den pasado ora un hende a cay cera; y no lo ta nada straño pa nan si esey por ta pasando aworaki. Pa e motibo ey nan ta purba di evita esey trahando conhuntamente cu e departamento, "pero ainda nos ta tende cu e co'i ta bin for di candidatonan, y di un manera of otro nos ta purba di fren'e," Tomas Ruiz, ken ta fungi como secretario di VRA a declara.

E problema di hende cu tin rijbewijs cu fraude ta representa un peliger pa trafico, pa motibo cu nan no sa ki pa haci ora nan ta yega na un crusada; tambe tin esnan cu a haya nan rijbewijs y nan a lubida tur cos, ademas di esnan cu a no tin rijbewijs y tampoco sa ki pa haci den un crusada.

Ley di trafico a cambia na aña 2000, tur persona cu a pasa examen prome den sistema bieu no sa di e cambionan. VRA ta haya cu si ta posibel pa den futuro lo tin un oficina aparte cu tur e datonan aki cu por deal cu esey. debi cu na Aruba casi 100.000 auto ta core y autoridadnan tin bira mas streng pa esaki, pa tin mas control.

Vehiculonan electronico

Un otro problema cu nan ta mira ta e uso di vehiculonan electronico manera step of trike, cu te na e momentonan aki no tin ni un tipo di regulacion pa loke ta trata ley di trafico, manera VRA a sigura.

Por ehemplo, den definicion di un motorfiets, e trikenan grandi cu tres wheel cu algun compania ta huur ta bisa te cu 600 kilo por core riba caminda; pero den rijbewijs esey no a cambia. "Kiermen si e brommer aki ta pisa 450 of 500 kilo, e ta cay bao e categoria di motorfiets y ora bo ta busca rijbewijs, no tin rijbewijs p'e, pasobra e no ta cay den rijbewijs di brommer y tampoco por bay den B pasobra no tin auto C, pero nan ta huur esaki na turistanan."

Den e dianan aki, VRA ta bin treciendo dilanti den prensa cierto punto cu nan tin den combersacion pa por cambia den ley di trafico, na unda nan ta puntra autoridadnan concerni: kico ta wardando pa regula esaki, ora tin un accidente cu morto?

Tambe ta bin observando riba caya e uso di step electrico, na unda usuarionan mester tin un seguro pa haci uso di esaki den caso cu un accidente sucede.

Anteriormente step tabata usa pa mucha, pero awor danki na tecnologia, por mira cu adultonan ta haci uso di nan door cu nan ta electrico y nan por core distancianan un tiki mas largo na un velocidad di 30 kilometer pa ora. Pero na momento cu a cuminsa traha esaki, mester cuminsa regula e ley, y un di e luganan cu a haci esaki ta Hulanda.

Regulacion

E comision aki tambe ta mira cu nan como representante di e rijschoolnan no tin regulacion pa trafico y esey ta e motibo di pakico nan a cuminsa traha mas cerca cu Corsou, Hulanda y Sint Maarten. Den esaki Ruiz, a yega di splica cu Corsou tin un sindicato y nan ta regula tur cos via ley. Na Aruba "no tin nada regula cu ta un rijschool oficial, cu ta inscribi na KvK, cu ta paga belasting, por duna les di rijbewijs. Y ademas e cliente no tin un garantia cu e persona cu ta duna les ta al tanto di e materia, dus aworaki bo ta haya cu cualkier hende cu hera a saca rijbewijs awe, mañan nan ta duna les," el a bisa.

Structura mal traha

Ruiz a haya chens di duna su disertacion na comision central di Parlamento di Aruba na november di aña 2022 tocante e puntonan aki, unda nan a enfatisa tocante examen teorico, cu ta diferente na locual e persona ta bay haya den practica. Pero ademas, tin structura y caminda mal traha y borchinan mal, poni segun el a declara. "Por ehemplo a pone borchi di parkeerplats pa parlamentarionan, siendo cu tin un strepi geel den e rand di acera cu ta indica cu no mag di staciona ni riba, ni banda di e acera y esey ta ley. A traha un ministeriele beschikking pa esaki, pero esey no por bay riba ley."

Un luga cu tin un parkeerplats incorecto ta Linear Park, unda e luga di parkeer pa personanan handicap tin pintura y no un borchi. "Ley no ta conoce e pintura aki, ley ta conoce borchi," Ruiz a señala.

Tin rotonde cu tin cu un borchi, pero no tin e strepinan pa un zebrapad, loke ta nifica un confusion debi cu tanten cu no tin e strepinan pinta e no ta un zebrapad, manera un di potret di articulo aki ta ilustra.

Pa e topiconan aki y otronan mas, nan ta bin dunando charla na diferente bario, caminda nan ta bay ta na Centro di Bario Brazil dia 22 di Februari for 7'or te cu 9'or di anochi.

Drs. Jason Lejuez: “E idea no ta pa kita hende di nan actividad economico, pero trece nan den formalidad pa asina nan gosa di tur beneficio”

Diaranson 14 di februari Minister di Economia, Comunicacion y Desaroyo Sostenibel, Geoffrey Wever, hunto cu e comision pa combati economia informal a presenta na Parlamento di Aruba e programa nacional pa formalisa economia informal. Drs. Jason Lejuez elabora ariba diferente punto di e programa aki y kico e meta ta.

Manera ta conoci desde 2022 Profesor Doctor Friedrich Schneider hunto cu specialista local drs. Jason Lejuez a haci un investigacion ariba e alcance di economia informal na Aruba y di e investigacion aki a traha un rapport riba con pa reduci economia informal na Aruba.

Lejuez a splica cu den e rapport aki a pone algun medida potencial cu ta disponibel cu por wordo usa pa combati economia informal, a inventarisa tur e medidanan cu ta andando cu di un manera of otro tambe ta contribui na reduci economia informal na Aruba y a inventarisa tambe tur e otro recomendacionnan cu a wordo haci den pasado door di tur e diferente instancianan. Alabes nan a propone tambe accionnan concreto pa termino corto, medio y largo pa wordo implementa.

El a sigui splica cu e rapport a saca dos conclusion principal. E prome conclusion ta cu en realidad economia informal ta un problema social cu ta basta compleho cu no por wordo reduci simplemente cu un solucion. E ta rekeri un esfuerso di diferente angulo y desaroyo di diferente politica pa realmente aborda economia informal.

Lejuez a indica cu nan a propone e ora pa bin cu un strategia holistico pa henter gobierno coordina pa por logra esaki. E meta principal di esaki, el a señala, ta transforma economia informal den un economia formal.

“E idea no ta pa kita hende di nan actividadnan economico, pero trece nan den formalidad pa asina nan gosa di tur e beneficionan cu ta encera ta formal, no solamente pa nan pero tambe pa sociedad en general,” Lejuez a remarca.

E segundo conclusion ta cu tin dos medida a corto plaso cu lo por yuda desde principio. E prome medida ta cuminsa campañanan di informacion pa asina no solamente esnan cu ta participa den economia informal, esnan cu ta brinda e servicio y producto, pero tambe e personanan cu ta cumpra den economia informal, bira consciente cu na momento cu nan ta participa den economia informal, nan ta “cheating the system” y asina nan ta pone e peso riba menos schouder siendo cu nan tambe mester sigui e reglanan, contribui manera debe ser y sigui e leynan manera ta wordo stipula.

E di dos medida, Lejuez a sigui splica, ta cu mester tin un miho bista riba realmente kico ta economia informal y con e ta manifesta su mes na Aruba. Cu e prome rapport tabatin un calculacion di con grandi e ta, pero pa tin un idea con e ta mustra, el a indica cu mester investiga un poco mas pa asina e recursonan cu tin por ta mas efectivo.

Asina e instala e comision pa combati economia informal y loke e comision a haci, el a señala, ta realisa un analisis di e situacion. Nan a haci tambe un self assessment, un herment di Union Europeo cu diferente pais ta usa y Aruba a haci e diferente inspeccionnan cu ta encarga pa monitor si tur cos ta bay bon cu loke ta relaciona pagamento di belasting, tratamento di trahado, etc.

El a sigui splica cu despues di esey a haci un mapping di e diferente cuadronan strategico institucional y legal. Despues di esey a logra traha e documento strategico cual ta e programa nacional cu ta bay conta pa aña 2024 te cu aña 2027, y tin un plan di accion pa 2024.

Lejuez a subraya cu e idea ta pa anualmente tin un plan di accion pa asina cu tin mas dato, por sigui traha mas enfoca unda e recursonan ta bay duna mas probecho

El a indica cu e obhetivo primario di e programa nacional ta pa reduci e tamaño di economia informal na Aruba cu mas o menos 25% y yega na alrededor di 15% di GDP pa aña 2027.

Pa logra esaki e comision a identifica cuater obhetivo special cu nan kier logra a base di diferente actividad cu nan ta bay realisa.

E prome obhetivo special, Lejuez a splica, ta con por mehora con ta monitor e economia informal, sobretodo e inspeccionnan, con esaki por mehora, con pa traha hunto y con por detecta economia informal.

E di dos obhetivo special ta pa mehora e eficiencia di e sistema fiscal eficiencia, cual DIMP ya caba ta trahando riba dje, segun el a menciona. El a remarca cu esaki ta un punto cu nan ta purba pusha mas pa asina purba haci interaccion cu belasting dienst mas eficiente.

E di tres obhetivo special ta con por reduci tambe e peso administrativo y tambe e diferente pagonan cu mester wordo haci cu, el a resalta, tambe por ta un obstaculo pa companianan formalisa, pa relacion di trabao formalisa y con por reduci esaki pa por haci mas facil pa haci negoshi.

E di cuater obhetivo special, y uno hopi importante Lejuez a remarca, ta promove concientisacion. Esaki ta nifica haci e hendenan mas consciente riba kico ta economia informal, con e ta manifesta su mes y dicon nan no mester cumpra producto of servicio den dje.

Lejuez a indica cu e principionan cu nan a scoge cu ta bay guia e programa aki ta pa tin integridad, transparencia, comparti responsabilidad y ta bay traha basa riba evidencia.

El a indica cu e resultado cu nan ta spera ta un miho monitoreo y miho coordinacion, sobretodo den e aspecto di inspeccionnan pa pone forsa hunto pa asina aumenta e habilidad pa por detecta y monitor e economia informal.

El a agrega cu nan kier logra tambe conscientisacion publico y logra ta un sociedad cu ta cada bes menos tolerante na informalidad paso nan ta realisa cu en realidad mas informalidad tin, menos recurso tin pa bienes publico. El a resalta cu ademas economia informal ta dañino tambe pa economia, pa e igualdad di condicionnan y tambe pa loke ta trata derechonan laboral y di consumidor.

BONDIA ARUBA

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V. Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart

Redaccion
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Andreina Morillo
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta
sulaika.croes@cspnv.com
Sulaika Croes

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Assiociated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion
Sociedad Interamerica di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

E Editorial

Hulanda sin arma pa... Obliga Aruba acepta RAft...?

Promer Ministro di Aruba lo ta na Hulanda pa sigui atende e asunto di e ley di supervision financiero, cu Hulanda ta desea di tin den un ley di Reino (RAft). Te awor e negociacion no ta andando bon, segun secretario di estado van Huffelen na Tweede Kamer siman pasa, papiando di ”stroef verlopende onderhandelingen”. E mandatario Hulandes a bay mas leu den tipifica e conversacionnan, bisando cu palabra fuerte lo a cay “di ambos banda”, pa despues coregi y bisa cu e palabranan fuerte (“heftige bewoordingen”), den su concepto tabata bin di un banda so, y e no tabata refiriendo na su banda den e aspecto aki. Loke e secretario di estado tabata sugeri anto cu no a mantene respet di e otro banda, pero pa buena marcha di e asunto e lo a laga e asunto te ey.
Ta mas cu claro cu asina no tin un bon base pa continua e deliberacion tocante e tema aki, pero cu di tur manera mester continua. Esey ademas no ta e problema mayor, sino cu e punto cardinal ta sigui e desacuerdo cu tin entre goberno di Aruba y esun di Hulanda encuanto e urgencia pa sigui pa un ley di Reino, despues di e inclusion di e normanan financiero pa presupuesto di Aruba den e ley local di supervision (LAft). Obviamente Hulanda tabata mira esaki como un paso intermedio pero aparentemente no a pone atencion cu gobierno di Aruba no tabata comparti e pensamento ey. Aunke no a expresa e opinion aki publicamente, ta un hecho cu na e momento aki tin supervision financiero regla pa ley, y e asunto a move den direccion di e diferencia di opinion si esaki, e ley di Aruba, ta suficiente base pa e supervision. Gobierno di Hulanda ta argumenta cu no, alegando cu e ley di Aruba ta keda duna e posibilidad na parlamento di Aruba pa cambia algo den e ley, sin aprobacion di Hulanda, afectando e supervision.
Gobierno di Aruba no ta apoya e punto di vista ey. Kico ta berdad den esaki? Manera nos a yega di vocifera anteriormente den e Editorial aki, gobierno di Reino semper tin e posibilidad pa para un ley di Aruba cu nan no ta aproba. Pa un ley aproba pa parlamento di Aruba bin na vigor, ta necesario pa Gobernador firma esaki. Con e paro por tuma lugar? Un forma ta cu Gobernador, riba orden di Corona of no, esey ta keda for di nos vista, ta nenga di firma e ley, bao di referencia na articulo 21 di e Reglamento pa Gobernador di Aruba, un ley di Reino. Desbentaha: e ta habri henter un proceso di apelacion pa gobierno di Aruba cu lo envolve Raad van State cu mester duna conseho na gobierno di Reino. Otro forma, sin envolvimento di Gobernador manera describi aki, ta pa practica un tipo di ‘arm-twisting’, loke a tuma lugar den e caso di e famoso cambio di e LAft na 2019, tempo cu despues di e deliberacion entre Secretario di Estado di e tempo ey y Promer Ministro di Aruba, e ley a keda sin firma, den man o den lachi, di Promer Ministro. Posiblemente e ‘arm-twisting’ aki a tuma lugar anterior na un posible presentacion di e ley na Gobernador pa su firma, unda a pone bon cla cu e lo haya instruccion pa no firma, despues di cual e proceso a base di e ley di Gobernador lo a cuminza core. Den e asunto aki hopi cos no a sali na cla, pasobra ningun di e dos bandanan ta desea di duna detayes. Sin embargo, cu e posibilidadnan legal existente y e hechonan al caso, ta obvio cu gobierno di Aruba a ‘back off’ y no a presenta e ley pa firma di Gobernador.
Awor, lo tin opinion cu ta bisa cu, si Hulanda por para cualkier cambio di ley cu no ta di nan agrado, anto pakico nan ta keda insisti riba e ley di Reino? Aunke gobierno Hulandes ta keda insisti cu e mesun frase, esta cu nan ta desea di tin e ley di Reino, pasobra Aruba no por cambia nada eyden, nan ta perde e oportunidad di splica mas den detaye pakico no. Nos por imagina cu nan tambe sa cu finalmente nan por para un ley na Aruba pa bin na vigor, pero no ta desea di pasa cada vez den tur e turbulencia cu esey ta trece cune. Y no por kita nan razon cu un eventual locura manera a sucede na 2019 no mester tuma lugar atrobe, tambe pasobra un eventual garantia di mayoria gubernamental den Staten no tin ningun valor, sigur pasobra nunca tabatin un reconocimento di parti di gobierno di Aruba cu e ‘hazaña’ di 2019 tabata un estupidez cu nunca mester a tuma lugar. Nan lo no haci esey nunca tampoco pasobra e dos actornan principal den parlamento cu a organiza e baina ey, awendia ta premia cu puesto di ministro...
Finalmente, e punto mas importante unda e strategia Hulandes di pone presion a fracasa: e idea cu atrobe por a aplica ‘arm-twisting’ riba gobierno di Aruba via e interes mas halto, si nan no kier cumpli cu deseo di Hulanda cu aceptacion di e ley di Reino. Simplemente bisa, gobierno di Aruba a ‘call their bluff’, a sabiendas cu tin placa pa paga, sigur e proximo par di aña. Gobierno di Hulanda tabata ‘naief’ pa kere cu por convence di e forma aki, y awor, asina leu cu nos por mira, no tin mas arma pa obliga Aruba acepta un ley – di consenso - di Reino.

ELMAR: Desde awor bo por cumpra coriente Prepaid back na cierto Pomp Stacion y continua cumpra via Pay.aw

Despues cu Aruba Gas Dealers Association (AGDA) a tuma e decision riba diabierna, 2 di februari 2024, pa stop cu e servicio di benta di coriente Prepaid sin notificacion previo na ELMAR of su clientenan, ELMAR a busca activamente solucionnan pa su clientenan di SmartUp Prepaid.

Durante e proceso aki, ELMAR a extende e orarionan di servicio di su sucursalnan te cu 8:00 pm, dunando oportunidad na su clientenan pa recarga nan cuenta. Ademas, clientenan di SmartUp Prepaid por tabata sigura cu e meter Prepaid a continua suministra coriente despues 8:00 pm, dunando asina e oportunidad pa recarga su siguiente mainta na un sucursal di ELMAR.

ELMAR ta satisfecho pa anuncia e reanudacion di su servicio di benta di coriente Prepaid na pomp stacionannan. Despues di renegociacion cu AGDA, e servicio ta wordo reanuda desde

awe, diabierna 16 di februari 2024, na e siguiente pomp stacionnan pa clientenan di ELMAR cu ta prefera transaccion personal: Paradera, Palm Beach y Cura Cabai.
Desde awor, por cumpra coriente Prepaid solamente den e forma di pago efectivo na e pomp stacion menciona ariba.

Durante e periodo di transicion aki, mientras ta reanudando e servicio na tur pomp stacion rond di Aruba, ELMAR su sucursal na Oranjestad lo habri mayan, diasabra 17 di februari 2024, for di 8:00 am te cu 12:00 pm. Entrante dialuna, 19 di februari 2024, e sucursalnan di ELMAR lo reanuda e orario di servicio na e orario normal.

ELMAR ta keda comprometi pa ofrece su clientenan diferente opcion pa recarga nan meter Prepaid segun nan preferencia. Pa clientenan cu ta prefera transaccion personal uzando tarheta di banco, por bishita e sucursalnan di ELMAR. Pa esnan cu ta prefera transaccion na forma efectivo, por bishita pomp stacion of sucursalnan. Y pa esnan cu ta prefera transaccion online, e app Pay.Aw ta disponibel.

Pa tur ELMAR su clientenan cu ta dispone di un meter manual (keypad) Prepaid, ELMAR lo sigui activamente reemplaza esakinan pa smart meter Prepaid, pa asina duna e clientenan aki tambe e oportunidad pa utiliza e Pay.Aw app.

Pa mas informacion, tuma contacto cu nos Departamento di Customer Servie na +297 523-7100 of customerservice@elmar.aw.

Asina bon…, nos Papiamento ta…?
Diferente eror di gramatica cu casi nos no ta tende ni mira...

Den nos edicion aki di nos column semanal tocante nos idioma Papiamento, atencion pa diferente aspecto, entre otro cierto eror gramatical cu casi nos no ta capta or nos ta tende o lesa. Esaki posiblemente pasobra nos ta scucha o lesa nan cu asina tanto regularidad, cu pa nos nan ta zona 'normal'.

Manera semper, un ehemplo ta yuda. Den nos papia di tur dia nos ta lubida kico ta e persona o asunto na cual ta referi y despues den e mesun frase ta lubida conecta esaki na manera corecto, por ehemplo den e frase aki: "A declara cu e reglanan pa dunador di trabao no ta pa discuti so, mester cumpli cu nan." Loke nos ta tende y mira hopi biaha ta cu ta bisa: "A declara cu e reglanan pa dunador di trabao no ta pa discuti so, mester cumpli cune." E ultimo aki ta incorecto pasobra den e frase ta referi na e 'reglanan' cu cual mester cumpli'; pues aki ta corecto aplica 'plural' (nan).

Otro ehemplo cu nos por topa ta: "Ta varios delito a menciona cu a acusa nan di dje." Aki atrobe 'varios delito' ta plural y por lo tanto e frase mester ta: "Ta varios delito a menciona cu a acusa nan di nan." E no ta zona bon, pero e ta corecto si. E 'di dje' manera splica na otro ocasion, ta un repiticion di e palabra 'di' sigui pa e persona 'e', tercer persona singular. Pa mas facilidad nos a custumbra pronuncia e cos aki cu dos biaha 'di' tras di otro. E no lo gana premio di beyeza, pero asina nos ta papia. Awor, e frase corecto no ta mustra bon, cu e repiticion di 'nan' casi tras di otro. Solucion tin, usando otro construccion: " "Ta varios delito a menciona di cual a acusa nan." Nos ta consciente di e hecho cu ora bo ta papiando no ta asina facil pa corda tur esaki y posiblemente bo ta keda cu e formulacion incorecto menciona. En todo caso lo ta bon pa ora di skirbi, si nos aplica e forma corecto. Naturalmente ora e frase ta referi na algo cu ta singular, nos ta keda aplica 'cune' envez di 'cu nan'. Ehemplo: "Ta trata aki di un solo ley y mester cumpli cune."

E verbonan cu no conoce 'ta' dilanti

Nos idioma tin un cantidad reduci di verbo cu den tempo presente ta ser papia y skirbi sin e conocido 'ta' nan dilanti. Ta trata di 'por, tin, ta, gusta, sa(bi), conoce y algun mas. Anto, e forma corecto ta cu nos ta bisa y skirbi: "Mi por, mi tin, mi sa, mi gusta, mi conoce" y seguidamente pa tur e personanan singular y plural. Loke nos sa observa de vez en cuando ta cu, aplicando pasado, ta formula lo siguiente: "Bo no lo a tin nada di haci cu e asunto ey?" Esey no ta corecto pasobra e verbo 'tin' no ta un verbo unda ta aplica e regla normal; e forma corecto ta: "Bo no lo tabatin nada di haci cu e asunto ey?" Igualmente den e caso di e verbo 'por' nos no ta bisa "Bo a por" sino "Bo tabata por". No mester confundi esaki cu "Bo por a bay" pasobra aki e palabra 'a' ta referi na 'bay' y no na e 'por'.

Finalmente, un caso special cu nos ta tende cu bastante regularidad. Esey ta e uso, o mihor bisa e falta di uso di e 'subjuntivo' Spaño ('aanvoegende wijs' na Hulandes), cu den nos idioma tin un aplicacion limita. Por ehemplo: "Sea honesto cu mi y bisa mi di biaha kico bo kier." Awendia nos ta tende hende bisa regularmente: "Ta honesto cu mi..." O tambe: "Ta sabi y bin cumpra cerca nos." Corecto ta: "Sea sabi y..." Pa splica esaki bon; e uso di e subjuntivo den Papiamento, den e caso di e verbo 'ser' (sea), no ta bin di e reciente influencia nobo di Spaño riba nos idioma, sino cu e ta pertenece na nos idioma for di siglonan atras. Dun'e e honor cu e merece.

Agencia di salud Europeo ta adverti di plamamento di sarampi

(NLTimes)—E cantidad di casonan di sarampi den Europa probablemente lo subi den e proximo lunanan. E malesa ta circulando den un par paisnan Europeo, y no suficiente hende a ser vacuna contra e posibel malesa fatal den algun area, segun e European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC) a adverti ayera.

Aña pasa, 2,361 infeccion di sarampi a ser diagnostica den paisnan miembro di ECDC, di cual aproximadamente 75% a ser reporta pa Romania, of 1,755 den total. E cifra ey a subi rapidamente e aña aki. E aña aki, seis hende a muri di sarampi na Romania, y un persona a muri na Irlanda.

"E plamamento na Romania ta andante desde mey februari 2023, y dia 5 di december 2023, e ministerio di salud a declara un epidemia nacional di sarampi," ECDC a skirbi. "Cifranan mas recien for di e instituto di salud publico na Romania ta mustra cu e pais a detecta 4,679 casonan confirma entre 1 di januari 2023 y 6 di februari 2024."

Romania tambe tin e gradonan mas halto pa capita, cu 92.16 infeccion pa cada miyon habitante. Liechtenstein a sigui cu 76.32, despues Austria (20.72), Belgica (5.94) y Estonia (3.0). Austria y Francia tambe a enfrenta nan mesun plamamento di sarampi. Entre 2020 y 2022, tabatin hopi menos infeccion debi na medidanan contra e coronavirus.

E riesgonan relata na sarampi ta particularmente halto den muchanan bao di e edad di 5 aña no vacuna, y hendenan cu sistema di immuun vulnerabel. Tin un riesgo abao pa modera di malesa y sintoma severo pa hendenan mas grandi cu 5 aña no vacuna of di ken nan sistema immuun no ta vulnerabel.

Na Hulanda, e vacuna contra sarampi a ser inclui den e Programa Nacional di Vacunacion desde 1976. Mas cu 80% di muchanan a ser vacuna contra sarampi. Un par di aña pasa esey tabata aproximadamente 90%. E grado di vacunacion entre baby tambe a cay pa menos cu 90%.

Na Hulanda tin un epidemia di sarampi aproximadamente un biaha cada 10 pa 15 aña. E epidemia mas recien a sosode na 2013. Plamamentonan asina ta particularmente presente entre gruponan di poblacion cu no ta haya vacunacion. Den pasado, esakinan tabata mas tanto hendenan for di comunidadnan religioso, ken ta mira vacunacion como un violacion di nan principionan. Den e ultimo añanan tin mas hende cu a cuminsa desconfia vacunanan y nan uzo.

Varios cadena di supermercado Hulandes a expande yamado pa debolbe buscuchi cu por tin metal

NLTimes)—Cadena di supermercado Jumbo a haci un yamado pa debolbe buscuchinan diahuebs, como cu nan por tin pidanan di metal den dje cu ta malo pa salud. Un dia despues, mas cadena di supermercado manera Albert Heijn, Dirk, Plus, Boni, Coop, Hoogvliet, Vomar y DekaMarkt a tambe a puntra clientenan pa debolbe cierto buscuchi di chuculati pa un rembolso. separadamente, Lidl a haci un yamado pa debolbe chuculati di conenchi.

Jumbo a pidi clientenan cu a cumpra e Jumbo Chocolate Cookies cu un fecha di vencemento 5-9-2024 y e Jumbo Double Chocolate Cookies cu un fecha di vencemento 13-9-2024 pa debolbe e productonan.

E problemanan di Albert Heijn tambe ta encera e buscuchinan di nan marca, den esnan Double Choc, Red Velvet, y Lemon Flavour. SPAR ta pidiendo pa debolbe e buscuchinan Triple Chocolate di nan marca. E buscuchinan dobel chuculati di e marca G'woon tambe ta bay ser kita for di cashi na Coop, Hoogvliet y Boon's Markt.

Dirk, Vomar y Coop tur tin problema cu e marca Merca identifica como buscuchinan di cranberry y triple chocolate. Plus, Boni, DekaMarkt y Hoogvliet tin problema solamente cu e buscuchinan Triple Chocolate for di Merba.

Productor Merba, cual ta basa den Oosterhout, Noord-Brabant, a bisa cu e pidanan di metal ta demasiado chikito pa por ser descubri pa detectornan di metal den e liñanan di produccion. "E pidanan di metal descubri tin diferente tamaño, ta mayormente largo y fini, cual por ta un riesgo pa salud di hende si nan ser consumi," e compania a bisa.

Chuculati di conenchi di Lidl tambe por causa problema, e tienda a bisa. E chuculati por tin pidanan di plastic duro, y Lidl a urgi su clientenan pa no consumi e mangel. Esaki ta relata na Favorina Easter Bunnies den praline blanco y praline puro, cu e bar code 20340902 y 20453435. Clientenan por haya un reembolso na e tienda.

A firma decreto nacional estableciendo Comision di Industria Creativo di Corsou

(CuraçaoChronicle) – Minister di Desaroyo Economico y minister di Educacion, Ciencia, Cultura y Deporte a firma un landsbesluit, of decreto nacional, pa e Comision di Industria Creativo di Corsou ayera mainta den un ambiente vibrante y creativo.

E decreto nacional ta regula e establecimento di un comision cu representantenan di tanto sector publico como sector priva, cu tin como meta pa promove colaboracion dentro di sector creativo, y reforsa coordinacion durante proximo dos aña.

Formacion di e comision ta un di e accionnan delinea den e Strategia Nacional di Exportacion (NES) 2022-2027 pa sector di Industria Creativo. E NES 2022-2027 di Corsou pa sector di Industria Creativo ta un documento oficial prepara pa gobierno di Corsou cu sosten tecnico di e Centro Internacional di Comercio (ITC), basa riba investigacion y consulta cu partnernan clave den industria creativo riba e isla.

E strategia di exportacion ta enfoca riba e desaroyo di tres sub-sector cu potencial fuerte di exportacion, manera musica, video/pelicula, y marketing, comunicacion y diseño di web (MarCom), pero no ta exclui otro sub-sectornan di industria creativo.

Asociacionnan di sector creativo, manera Asociacion di Musico y Artista di Corsou (AMAK), como tambe e Comisionado di Pelicula di Corsou, y entidadnan cu ta duna sosten manera Camara di Comercio y Bureau Central di Estadistica, ta parti di e comision hunto cu otro organisacionnan prominente. Miembronan di e comision ta bay establece prioridadnan durante e prome dos aña, mara na un presupuesto cu ta bay keda presenta na potencial co-financiadornan, incluyendo gobierno y sector priva.

Algun punto di accion di e plan di accion NES 2022-2027 pa sector di Industria Creativo di Corsou ta inclui cuantifica e sector creativo y aplica metodonan pa midi su prestacion regularmente; duna prioridad y potencialmente establece un asociacion cubriendo tur sub-sector dentro di industria creativo, y

introduci un Siman di Desaroyo di Industria Creativo.

Olga Kohmula, consehero asocia di strategia comercial y competencia na ITC, tambe tabata presente pa e momento conmemorativo aki y a duna comentario.

E ministernan a firma e decreto nacional den presencia di e miembronan di e comision y otro stakeholdernan. Pa ministerio di Desaroyo Economico, e decreto aki ta representa un prome stap crucial den reforsa industria creativo di Corsou. Minister di Educacion, Ciencia, Cultura y Sport, Sithree van Heydoorn, a haci enfasis riba fomenta habilidadnan y cultiva talento.

E evento a conclui cu un baile simbolisando colaboracion.

Benta record na Bullenbai ta reforsa finanzas di Refineria di Corsou

CuraçaoChronicle) – E benta di producto warda na Bullenbaai a impulsa Curaçao Refinery Utilities (CRU) pa logra un entrada record den ultimo diesocho luna.

E producto, almacena den un di e tankinan mas grandi na mundo na Bullenbaai, recientemente a keda manda na un cliente di compra, culminando den un transaccion notable. Subsecuentemente, doño di e producto usa un porcion di e ganashi pa paga tur debe pendiente cu CRU.

E liberacion exitoso aki di producto na nifica e clausura di un aña y mey impresionante, durante cual CRU consistentemente a genera entrada record na Bullenbaai. Expresando gratitud, CRU ta reconoce e dedicacion di su empleadonan y ta extende

apreciacion na e companianan cu a hunga un rol crucial den duna sosten.

E logro ta considera como un paso clave den e esfuerso andando di CRU pa posiciona Bullenbaai como un di e terminalnan lider den Caribe. E benta record aki no solamente ta subraya exito financiero, pero tambe ta resalta e avancenan colaborativo pa transforma Bullenbaai den un actor clave den e paisahe terminal regional.

OPEN LETTER TO THE POPULATION OF ARUBA

Dear fellow citizens, It is our duty to inform you of an important matter concerning an upcoming auction of a plot of land represented by notary Helmeyer on behalf of lawyer Jeannot de Cuba, owned by Bilhah Hochman.

It is important to note that Mrs. Hochman, as heir, does not wish to give up her rightful claims, which has led to the inappropriate threat of a penalty of AWG 10,000 per day by Judge Van de Leur.

Here the question arises: where have Mrs. Hochman's fundamental rights as a citizen of Aruba gone? In addition, the question must be asked whether Judge Van de Leur can actually demonstrate who the creditors are to whom Mrs Hochman is allegedly indebted, and therefore lawfully puts her property up for sale by auction.

It is also necessary to investigate the credibility of lawyer Jeannot de Cuba, as he is acting as Mrs. Hochman's trustee and not as the rightful owner.

Where are the rights of Mrs. Hochman as a resident of Aruba, born of Aruban parents?

It is crucial that justice and justice prevail, and that God puts his hand on the many injustices and corruption that plague our small island.

We urgently appeal to both our fellow citizens and foreign stakeholders not to participate in this auction.

The corruption towards judge Van de Leur and lawyer Jeannot de Cuba has already been brought to the attention of foreign lawyers.

Please do not buy into the pain and injustice inflicted on Ms. Hochman.

Yours sincerely, Bilhah Hochman

Turista a desaparece for di Porto Marie Beach

(CuraçaoChronicle) – Autoridadnan tabata buscando activamente pa un turista cu a perde den area di Bandabou. Segun reportahe di polis, e persona desaparecido ta un turista masculino di 71 aña di edad, procedente di Merca.

Na momento di bandona Porto Marie Beach, a nota cu e persona en cuestion no tabata presente mas. Varios autoridad, incluyendo wardacosta, a keda mobilisa pa inicia e buskeda. Na momento di e desaparicion, tabatin un alerta geel na vigor pa lama bruto.

E turista desaparecido tabata na beach cu un grupo, cu a dicidi di bay snorkel a pesar di lama bruto. Ora e grupo tabata preparando pa bandona e beach, nan a ripara cu nan falta un persona. E buskeda a continua. E Cutter, e dinghy 'Rhib', e aeronave Dash, jet ski di wardacosta y drone tur a keda involucra den e buskeda. Sinembargo, te ciere di edicion, ainda no a logra haya e turista desaparecido.

Centro erotico na Amsterdam lo habri den 2031

(NLTimes)—Alcalde di Amsterdam Femke Halsema no por bisa ainda con hopi e centro erotico na Amsterdam lo costa. "Awo tin un decision di inversion den preparacion," e alcalde a bisa durante un debate tocante e edificio di trabao sexual. E alcalde a indica cu, segun e planificacion mas recien, e centro riba Europaboulevard por ser completa pa fin di 2031. Previamente, e tabata planía pa 2030.

Durante e debate, partidonan den oposicion tabata mayormente skeptico si e yegada di un centro erotico lo reduci audiencia y strobacion den e Red Light District. E partidonan tambe a expresa preocupacionnan tocante posibel strobacion riba Europaboulevard, e costonan, y factibilidad practico.

E alcalde a subraya cu e centro erotico "no tabata solamente mi idea" pero cu el a surgi for di debatenan extensivo cu e conseho mes como respuesta riba e gruponan grandi di audiencia den e Red Light District. "Prostitucion mes no ta causa strobacion," segun Halsema. E problemanan ta causa pa "e espectadornan cu ta bin den gruponan grandi pa mira e area. P'esey e strobacion lo ser reduci cu e yegada di un centro erotico." E centro lo tin burdelnan di bentana paden, unda bishitantenan por drenta solamente via un entrada sigura.

Partner di coalicion D66, cual a anuncia previamente cu e lo no acorda inmediatamente cu e sitio proponi pa e edificio, a bisa den un debate cu el a apoya e sitio designa riba Europaboulevard. "Tin desbentahanan na tur luga, pero D66 ta mira cu a tuma un consideracion cuidadoso, y nos ta apoya esey," segun Elise Moeskops. Ademas, D66 ainda ta falta unda e consehonan ta para riba terminonan di metanan y implementacion di e centro. Pero Moeskops a yam'e "crucial pa algo cambia den e centro di ciudad."

Potret cortesia di Gemeente Amsterdam.

Contribucion di Hulanda pa NATO lo duplica si Merca sali, segun minister di Defensa

(NLTimes)—Si Donald Trump bira presidente di Merca atrobe y dicidi pa sali for di NATO, Hulanda lo mester dobel su gastonan pa defensa, segun minister di defensa demisionario Kajsa Ollongren a bisa.

Actualmente Hulanda ta bao di e standard di NATO di gast 2% di su GDP riba defensa. "Pero Merca ta un aliado grandi y importante. Sin nan apoyo, nos mester pensa pa dobel esaki."

E ta un scenario teoretico, Ollongren a subraya, y e no ta spera cu e lo pasa. Pero como cu Trump a menasa pa sali for di NATO varios biaha caba, mas recien durante un evento di campaña siman pasa, e ta un scenario cu estado miembronan di e organisacion mester considera. "Nos a realisa pa basta tempo cu nos den Europa mester haci mas pa nos mesun seguridad, incluyendo dentro di NATO, claro. Nos no por lubida di esey," Ollongren a bisa tocante e programa di asuntonan.

E aña aki, 18 di 31 paisnan den NATO ta cumpli cu 2 standard di 2%, compara cu solamente shete aña pasa. E problema ta mas halto riba tur hende su lista desde cu Rusia a invadi Ucrania na 2022. E ministernan di defensa di e estado miembronan di NATO a reuni na Bruselas e siman aki, durante cual e minister Danes a bisa cu Rusia por ataca un pais NATO dentro di 3 pa 5 aña. Ollongren no kier a pone un timeframe riba e posibilidad di un atake Ruso pero a subraya cu e no kier socava e menasa for di e pais.

"Rusia a mustra cu nan por converti nan guera den un guera economico, mas lihe cu mayoria experto a anticipa. E hecho ta cu Rusia ta un menasa serio," e minister di defensa Hulandes a bisa. Un economia di guera no ta ser determina pa e mercado pero enfoca riba capacidad di produccion na e servicio di e aparato di guera. Luna pasa, almirante di NATO Rob Bauer a bisa cu estado miembronan mester pensa den e direccion ey.

Ollongren ta pensa cu esaki ta rasonabel. Hulanda mester prepara mentalmente pa un situacion "den cual nos lo demanda hopi for di sociedad." El a menciona mas hende den forsanan arma y alocando mas placa di impuesto riba defensa. "Pero nos mester companianan tambe, por ehempel, pa yuda cu nos defensa cyber."

Nos seguridad—e defensa di Hulanda y e aliansa—cu ta, claro un asunto militar. Pero e ta relata na nos tur," Ollongren a bisa. "Nos mester tin tur cadena den ordo. Si un suministracion grandi di tropa y ekipahe ta necesario den nos wafnan, esaki lo mester ser haci via rail y caminda. Tin hopi envolvi. Pues e no ta algo cu bo ta pensa: defensa lo regla tur cos. Nos tur mester duna di nos banda."

Minister di Husticia desapunta cu ciudadnan ta permiti agentenan bisti simbolonan religioso

(NLTimes)—Minister di husticia demisionario Dilan Yeşilgöz a bisa cu ta "un lastima" cu algun ciudad ta permiti nan agentenan pa bisti expresionnan visibel di nan religion of filosofia na trabao. Amsterdam y Den Haag pronto lo haci esaki posibel, y algun ciudad manera Arnhem y Tilburg ta permiti esaki caba. E liderazgo politico na Amsterdam a anuncia nan decision diamars, y Utrecht a tuma un decision similar dos siman prome.

Yeşilgöz a "tuma nota di esaki, y nan ta liber pa haci esaki" pasobra agentenan ta empleadonan municipal. Tin

un liña di guia nacional cu ta indica cu neutralidad ta deseabel pa agentenan y supervisornan administrativo, pero e no ta obligatorio.

E minister "lo no ta en contra" di e directiva birando mas vinculante, pero esey ta keda den man di e minister nobo, el a bisa prome cu e reunion semanal di e gabinete. E minister ta encarga di polis pero no tin autoridad riba agentenan di ley. Municipionan por determina e codigo di vestimenta di nan mesun sirbidonan civil.

"Ultimamente, esaki ta trata e neutralidad cu nos tur kier pa agentenan y polis mustra," el a bisa. Segun e minister, tambe no ta bon cu e politica lo ta diferente den tur municipio. El a nota cu e yamado pa un liña di guia nacional a bin for di e agentenan mes. "Pero mi lo kier pa nos sali for di e discusion aki y laga hende traha den un uniform cu ta neutral."

Brazil: A haya cinco persona someti na sclavitud

(Infobae) – Cuatro trahado Brasileño y un Uruguayo a ser haya na Brazil hibando un bida di sclavitud, na unda nan tabata biba den un cas cu condicionnan precario di limpiesa y sanidad.

Mayoria di nan tabata di Santana do Livramento, ciudad limite cu Uruguay, y otro tabata di Rivera. E victimanan tabata traha 16 ora pa dia.

E trahadonan a keda descubri despues di un accion fiscal realisa pa Ministerio di Trabao y Empleo di Rio Grande del Sur y Polis Federal di Brazil. “E victimanan tabata den condicionnan similar na sclavitud na municipio Farruopilha”,” segun autoridadnan a informa.

Dos di e trahadonan ta hobennan di 15 y 17 aña y no tabata compaña pa nan representante legal.

E trahadonan a yega na Farruopilha bao gañamento. A contrata nan pa traha den cosecha di appel mediante promesanan falso riba nan salario, alimentacion y vivienda. Ora nan a yega na e campo den cual mester a bay traha, nan a ser aloha “den condicionnan deplorabel” di salud, seguridad y higiena.

E vivienda ta ubica den fondo di un freezer, cu tabata cera cu un porta di metal cu cual e propietarionan tabata busca evita cu autoridadnan por a haya sa di e explotacion laboral. Ademas, e personanan sclavisa mester a atravesa un sala di mashinnan.

Unidad di fiscalisacion di Ministerio di Trabao ta esun cu a constata cu tabatin cinco trahado den condicionnan aki. E explotadonan tabata sa caba cu ta bay ricibi un inspeccion y a adverti e esclavonan: nan a ordena nan cu si tabata yega un unidad, nan a mester a huy of sconde.

E trahadonan tabata biba den un luga cu hopi zonido debi na mashinnan, cu condicionnan di limpiesa y sanitario “precario” y cu un riool habri na banda, nan no tabata ricibi ni sikiera papel di baño y e camanan tabatin corchon bieu. Despues di e inspeccion, a cera e luga.

Como medida di prevencion, ministerio a manda e cinco trahado na otro luga di alohamento y ta calcula cuanto ta e costo di indemnisacion, ademas nan a ser manda na seguro pa desempleo y ta bay paga nan transporte pa nan luga di origen.

Colombia: Grupo di atracado tin un comunidad na Bogota terorisa

(Semana) –Habitantenan di e bario La Española, ubica na localidad di Engativa, na Bogta, ta biba momentonan di hopi miedo despues cu a registra otro caso di atraco den oranan di anochi di diahuebs ultimo, na unda e delincuentenan a logra huy for di e luga.

Di acuerdo cu e victima di e lamentabel hecho aki, tres delincuente tabata coriendo un auto y a acerk’e ora e tabata drenta na su cas. Tambe a splica cu a ricibi un tiro ora e no laga nan horta su brommer.

“Un auto tabata biniendo. Mi a core pa e brommer, mi a cend’e y a mi a wak cu tres homber tabata bin cerca mi di cual un a apunta riba mi cu e arma y a bisa mi pa mi entreg’e e yabi,” el a bisa.

Tambe el a sigura cu e ta bon di salud y cu no a resulta cu herida di gravedad, resaltando cu no por a distingui si e arma tabata real.

Bisiñanan di bario La Española, na Bogota, a enfatisa cu e grupo di delincuente ta sali tur anochi pa horta e residentenan, pa loke nan ta biba cu miedo.

Ademas, a señala cu e atakenan ta birando mas frecuente, reiterando cu e parti preocupante ta cu si e victima ta resisti of ta purba di huy, nan ta cuminsa tira. Finalmente a afirma cu e tres ladron ta mobilisa den un brommer of den un auto.

Dianan atras, un grupo di homber arma a tira un auto cu tabata na e bario Villas de la Granada, tambe ubica na localidad di Engativa, asesinando dos di e tres persona cu tabata mobilisa den auto.

Di acuerdo cu autoridadnan e delincuentenan a alcansa e auto cerca di mey anochi y a cuminsa tira, provocando ademas e morto di e ocupantenan, e auto a box cu un taxi cu a caba paden di un negoshi. A indica cu tabata trata di un sicariato.

Polis a sigura cu e chauffeur cu a ser ataca a sali sin heridanan di e hecho, mientras cu e sicarionan a probecha pa huy for di e luga.

Segun The Economist, Uruguay ta e unico pais Sur Americano cu “democracia pleno”

(El Pais) – Standard democratico a deteriora rond mundo na 2023 debi na e guera, medidanan autoritario y perdida di confiansa den partidonan principal, segun loke un estudio di unidad di analisis di grupo Britanico ‘The Economist’ a indica diahuebs ultimo.

Den e estudio ey, Uruguay, den e posicion number 14 di 167 y Costa Rica den posicion 17, ta considera como paisnan “cu democracia pleno”. Na 2023 Chile a pasa na e grupo di “democracia deficiente”, na unda tambe ta Panama, Brazil, Argentina, Colombia, Republica Dominicana y Paraguay.

Den definitivo, Uruguay ta e unico pais di Sur America cu un democracia pleno, segun e estudio y ta comparti e categoria aki unicamente cu Costa Rica na henter Latino America.

Uruguay a haya un 8,7 di 10 den estudio aki, dos decima bao su cifra di 2022. For di creacion di e estudio aki na 2006, e pais a mantene su puntonan stabiel, nunca inferior di 8 y nunca superior di 9.

Diversifica pa categorianan, Uruguay a ricibi 10 punto den proceso electoral y pluralismo, 8,93 den funcionamento di gobierno, 7,78 di participacion politico, 6,88 den cultura politico y 9,71 den libertad civil.

E grupo di analisis cu sede na London, tambe ta señala un intensificacion den e sentimento anti-inmigracion na hopi pais, un bahada den nivelnan di confiansa den partidonan y lidernan mayoritario, y un panorama politico cada biaha mas polarisa na America y Europa.

E resultadonan a deteriora na 2023 na tur region di mundo, menos na Europa Occidental, den cual a haya e pio resultadonan ta di Latino America y Caribe, Oriente Medio y Nort di Africa y Africa Subsahariano.

Segun e rapport, “e mayor retroceso a ser produci na sub-region di Centro America, debi na decadencia na El Salvador, Nicaragua, Guatemala y Honduras.

“Gobierno cada bes mas autoritario di Nayib Bukele na El Salvador ta un ehemplo, cu nivelnan halto di delincuencia (relaciona cu narcotrafico mayoria di biaha) y uso di represion estatal como respuesta a hiba na un bahada constante di e calidad di democracia,” a señala.

Cuba: Merca a aumenta exportacion di alimento pa Cuba den 2023

(CiberCuba) – Merca a aumenta cu un 4.2% e exportacionnan di alimento pa Cuba den 2023, segun Departamento di Agricultura di e pais a informa.

Datonan publica recientemente ta señala cu e exportacion di alimento for di Merca pa Cuba a aumenta cu un 4.2% pa un total di 301.727.842 dollar.

Solamente den luna di december 2023, e exportacion di alimento na Cuba a cera na 45.229.570 dollar, un aumento di 14% den comparacion cu december di e aña anterior, 2022 (39.393.828 dollar) y december di 2021, ora cu nan a importa 28.091.304 dollar.

E aumento aki a contribui na e crecemento anual di 4.2% den e exportacion total di alimento, consolidando Cuba na e puesto 53 di e 227 mercado di exportacion di alimento di Merca pa aña 2023, portal Cubatrade a señala den su seccion "Ojo economico en Cuba."

Den e informacion detaya di e productonan, e dies producto principal di exportacion pa Cuba ta representa e 88.1% di e exportacion total. E exportacion principal tabata pia di galiña gevries y carni di galiña gevries, cu ta constitui 43.6% y 29.9%, respectivamente.
Algo cu ta hala atencion ta e aumento di e importacion di koffie for di Merca, cual a alcansa e cifra historico di 5.4 miyon di dollar.

Cubatrade ta señala cu e relacion di e Administracion actual den e resurgimento di e empresanan micro, chikito y mediano (MIPYMES) na Cuba a sigui fortalece; y den 2023 e iniciativa aki a importa 24.163.312 dollar di cual ocho miyon tabata den vehiculo.
Tambe e donacionnan humanitario di Merca pa Cuba a aumenta na 36.563.551 dollar, den 2023, den comparacion cu 30.083.306,00 den 2022.

E productonan di alimento principal cu a wordo importa pa Cuba for di Merca ta pia di galiña (gevries), carni di galiña (gevries), koffie, fosfaat di calcium, carni di porco (gevries) y lechi.

Economista Pedro Monreal a destaca cu e tonnan di carni di galiña exporta for di Merca pa Cuba a registra den 2023 e di tres balor mas grandi historicamente, cifra cu a wordo supera solamente pa e cifranan di aña 2021 y aña 2022.

Galiña, cu tabatin un caida importante den luna di november di aña pasa, ta awe e fuente principal di proteina animal na Cuba.

A pesar di e aumento den e costo di e importacion di alimento e poblacion ta sigui pasa hamber y enfrenta dificultadnan pa haya acceso na e alimentonan. Asina mes, e regimen ta sigui usa e embargo como excuus principal pa hustifica e ineficiencia estatal y e crisis na e isla.

Puerto Rico: Hunta di Supervision Fiscal ta rechasa transferencia di 60 miyon di dollar pa UPR

(ElNuevoDia) – Hunta di Supervision Fiscal (JSF) a rechasa e acceso di Universidad di Puerto Rico (UPR) na un parti di 60 miyon dollar di su presupuesto di aña fiscal vigente debi na e falta di un plan specifico riba con ta bay usa e placa.

"Aunke nos ta aprecia e esfuerso significativo cu UPR a realisa pa atende cu su stabilidad fiscal y excelencia academico, e documentonan aki – y e peticion, en general – ta falta e specificacionnan necesario. Por ehempel, ta contene cierto obhetivo, pero no ta detaya con dicho obhetivonan ta bay wordo alcansa ni con nan lo midi e progreso. Ademas, e peticion no ta aproba pa Hunta di Gobierno di UPR," director ehecutivo di JSF, Robert Mujica a sostene den un carta data 12 di februari.

E 60 miyon dollar ta parti di un fondo special di 102 miyon di dollar cu JSF a laga, un biaha mas, bao custodia di Oficina di Gerencia y Presupuesto, cu condicion cu e universidad di Estado ta cumpli cu un serie di rekisitonan pa apoya excelencia academico, fomenta desaroyo economico y demostra responsabilidad fiscal.

E fondo actualmente tin alrededor di 96.7 miyon dollar, ya cu nan a transferi cerca di 5.3 miyon dollar pa UPR pa cumpli cu aumento salarial, na 9.50 dollar pa ora, di empleadonan no docente cu a drenta na vigor aña pasa, JSF a detaya.

E administracion universitario a solicita, cuater luna pasa, acceso na e 60 miyon dollar pa usa e fondo aki como un "fondo simia", cu obhetivo di implementa iniciativanan conteni den Plan Strategico di UPR bao un propuesta cu lo wordo desaroya den tres fase. E carta di Mujica no ta brinda mas detaye ariba e iniciativa cu e institucion universitario ta bay realisa.

Den entrevista cu El Nuevo Dia, na october di aña pasa, e administracion di UPR a adelanta cu nan tin plania completa, e aña fiscal aki, un serie di iniciativanan di transformacion y eficiencia administrativo cu lo permiti nan usa e 102 miyon dollar, entre nan e expansion di e proyecto di servicionan comparti entre localnan y e entrada na vigor di un sistema tecnologico nobo pa registra asistencia di empleadonan.

"Pa nos ta cla, JSF ta apoya boso esfuersonan y kier traha cu UPR pa desaroya un propuesta cu lo pone UPR riba caminda pa exito y lo provee e "fondonan simia" necesario y otro asignacionnan pa completa dicho propuesta aproba," Mujica ta establece den e carta, door di cual el a solicita pa cada iniciativa contene, entre otro, indicadornan, obhetivonan cla y midibel, un analisis detaya di costo y beneficio, y e creacion di procesonan di monitoreo y evaluacion continuo cu, mara na e indicadornan di desempeño, lo permiti midimento di e logronan.

Mester a pone Brian Wilson den un conservatorship despues di fayecimento di su casa

(AP) - E ekipo di maneho di Brian Wilson a haci un peticion pa pone su persona den un conservatorship a causa di su salud mental cu ta deteriorando y e morto recien di su casa, Melinda Ledbetter Wilson, ken tabata maneha su bida diario.

E co-fundador di Beach Boys cu tin 81 aña tin un "desorden neurocognitivo grandi" y ta tumando medicamento pa demencia, segun un dokter su declaracion otorga cu e peticion diaranson na Los Angeles Superior Court.

E peticion a pidi un hues pa nombra representantenan di Wilson, publicista Jean Sievers y manager LeeAnn Hard, pa ta conservadornan cu lo maneha su decisionnan personal y medico pa motibo cu "Mr. Wilson no por apropiadamente provee pa su necesidadnan personal di salud fisico, cuminda, paña y shelter." E dos muhenan "mester a tin un relacion di cerca cu Meneer y Señora Wilson pa varios aña y Mr. Wilson tin confiansa den nan," segun e documentonan.

Ledbetter, ken su casa a credita su persona cu stabilisa su trabao cu problema famosamente, el a maneha su necesidadnan diario prome cu su fayecimento dia 30 di januari. E movida aki a bini despues di consulta entre Wilson, su 7 yiunan y su dunador di cuido Gloria Ramos cu su dokternan segun un declaracion publica riba su rednan social.

"E decisionnan aki a ser haci pa sigura cu no lo tin cambio extremo na e hogar y cu Brian ademas di e yiunan bibando na e cas lo ta cuida," e publicacion a bisa. "Brian lo por disfruta di su famia y sernan keri ademas di sigui traha riba proyectonan actual ademas di participa den cualkier actividad cu e scoge." Huesnan na California por nombra un conservador pa e persona, nan finanzas of ambos manera tabata e caso cu Britney Spears, ken su lucha den corte a trece atencion nobo na e posicion legal aki.

E peticion di Wilson ta pidi solamente un conservacion di su persona, bisando cu e no tin mester di un conservador pa su estado pa motibo cu su bienes ta den un fondo, cu Hard como e persona autorisa tambe.

Migrante su 3 aña brutal purbando di yega Italia a inspira e pelicula nomina pa Oscar, 'Io Capitano'

(AP) - Mamadou Kouassi su biahe via desiertonan Africano, via prizonnan ilegal y den e lama Mediterraneo den boto di un contrabandista a informa direcotr Italiano Matteo Garrone su pelicula nomina pa Oscar 'Io Capitano.'' Algun episodio cu e migrante a pasa aden den su odisea di 3 aña tabata demasiado fuerte pa ser inclui den e pelicula final.

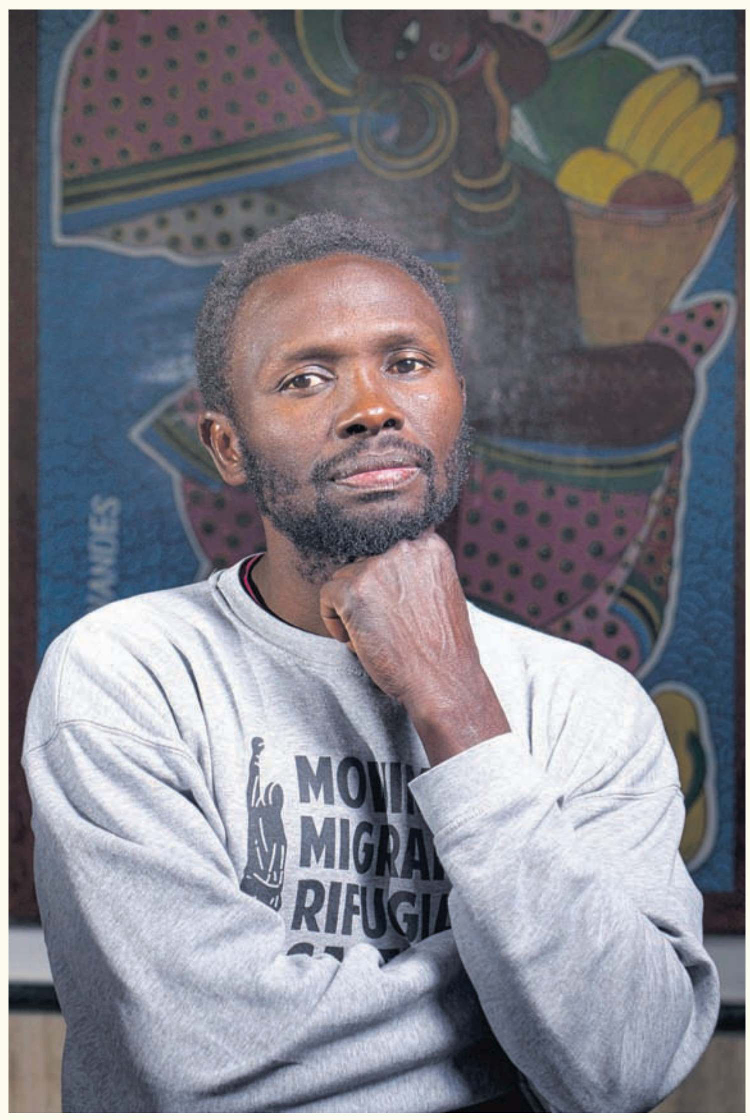

Garrone su pelicula, cual ta nomina pa e categoria di Miho Pelicula Internacional, cual ta conta e storia di dos hobennan cu ta biaha door di e ruta di Senegal via e desierto Niger pa Libya, unda nan ta subi abordo di un contrabandista su boto yen di migrante. Contrabandistanan ta obliga un di hobennan bira "capitan" di e boto, pa motibo cu como un menor di edad na Italia nan no ta encarcela su persona.

Den e pelicula, ningun persona ta fayece durante e biahe. Sinembargo riba Kouassi su boto, "hendenan a fayece. Y mi tabatin suerte di sobrevivi."

Kouassi, ken a completa su biahe den aña 2008 y a conseha Garrone riba e pelicula. El a provee hopi detaye di tortura cu ta contribui na e pelicula su mensahe poderoso, incluyendo prizoneronan cu a ser kima y bati ademas di su experiencia como empleado catibo pa un mason na e villa den desierto di un Libiano rico. Tabatin varios episodio grafico a ser corta, incluyendo varios instancia di violacion di hende muhe di traficantenan den e ruta, escenanan di migrantenan cu no por provee contacto di familiar pa e traficantenan extorciona cu ta ser hiba back desierto y laga atras pa muri.

"Matteo a kita esaki pa motibo cu nos kier pa e pelicula yega na un audiencia amplio," Kouassi a splica.

CEDE ARUBA su WAW Mobiel "wega ariba wiel" ta back

WAW Mobiel lo ta bek den barionan di Aruba cuminsando Dialuna 19 di februari 2024.
Ta na cuminsamento di 2023 CEDE ARUBA a acerca Stichting Jantje Beton di Hulanda pa asina sondea e posibilidad pa haci un speelscan pa Aruba.

Un idea cu a origina dor di e programa nobo di CEDE ARUBA, Barionan UNiCO. Durante 4 luna den 2023, a start cu e programa piloto aki unda cu a pasa den algun barionan hunto cu IBISA, FCCA, polisnan di bario y CEDE ARUBA.

Por mira bek riba un resultado hopi positivo unda cu e meta principal tabata pa haci movecion y aumenta participacion di e muchanan den bario. Meta principal tabata pa duna e hoben oportunidad pa experencia deporte y movecion en general door di haci actividadnan structura.
A haci uso di localidadnan na Village, Cura Cabay zuid, Bushiri complex y na Eagle Beach. E team di instructornan hunto cu polisnan di bario a haci un tremendo trabou dunando e confiansa y atencion cada bes na e hobennan cu tabata warda for di tempran pa e WAW Mobiel yega pa nan por haci un deporte, movecion of reta nan mes cu e diferente actividadnan. E cantidad di hobennan tabata varia pa siman den e diferente barionan. Tabata un satisfaccion pa por a mira e interes tabata subi den algun di a barionan y segun rapport, un total di casi 300 mucha, durante e 4 lunanan, reparti den e barionan, tabata pendiente pa e WAW mobile. E muchanan a pidi pa bin cu mas tipo di deporte of otro tipo di actividad y si por a añadi mas ora, mirando cu tabata 1 ora so WAW Mobiel tabata t'ey den bario. E presenta e deseo aki na stakeholders y asina tanto CEDE ARUBA como IBISA a bay di acuerdo pa cuminsa acerca mas partnernan Deportivo pa trece mas deporte y actividad den bario y pa keda te 7or p.m.

CEDE ARUBA a bestel materialnan for di Hulanda cu pronto lo wordo incorpora den e WAW Mobiel. Tin di remarca cu e exito di e programa sigur ta dor di e interes di mesun hobennan cu ta pidi pa mas oportunidad pa haci weganan den bario y cu e instructornan capacita cu ta yega cu animo den e WAW Mobiel pa ehecuta e actividadnan. CEDE ARUBA a mira e interes y a dicidi pa sigui cu e proyecto aki pa 6 luna mas den 2024. E planificacion y ehecucion ta cla pa start y a pone un bario acerca cu ta Dakota.

Aki nos tin e schedule di WAW Mobiel durante siman :
Dialuna – DAKOTA – Localidad Centro di Bario Dakota – Basketball veld.
Diamars – VILLAGE - Localidad Basketball Veld Village
Diaranzon – BUSHIRI – Localidad futbol Turf Bushiri complex FCCA
Diahuebs – Cura Cabay Zuid – Localidad futbol Turf CCZ FCCA complex
Diasabra lo cambia cada diasabra entre San Nicolas cu Eagle Beach.
Orario ta di 5:30 – 7:00 di atardi.

Tur mucha ta welcome durante e atardi nan den bario.

CEDE ARUBA ta hopi contento pa anuncia cu awor e muchanan por bira miembro (gratis) y lo ricibi un carchi di presencia y na final lo por gana un premio pa e hoben cu mas ta atende na evento di WAW Mobiel den su bario.
Un danki sigur na IBiSA, FCCA Polisnan di bario pa a kere den e proyecto aki y cu semper hopi entusiasmo a dedica na nos muchanan di bario.
Dialuna 19 di februari WAW mobiel ta bek den barionan di Aruba.

Aruba Bank y AVB a uni forza pa subi e nivel di talento di Futbol di Aruba

Oranjestad, 16 di februari, 2024 — Un momento special a tuma lugar recientemente na Aruba Bank su sucursal principal pa anuncia e colaboracion entre Aruba Bank y Arubaanse Voetbal Bond pa sostene e programa Talent Development Scheme (TDS) di AVB, cu lo wordo guia pa Chris Beardsley, FIFA Talent Coach.

Como partner, Aruba Bank ta reconoce e importancia di inverti no solamente den e presente, pero tambe den e futuro di excelencia y innovacion den futbol mundial pa nos hobennan.

E colaboracion aki ta un muestra di e compromiso di Aruba Bank pa sigi desaroya e futuronan estelar di futbol di Aruba.

E programa TDS di AVB, ta un iniciativa pa forma e futuro di futbol di Aruba door di stimula e potencial di hobennan talentoso. Aruba Bank ta reconoce e importancia di inverti den deporte.

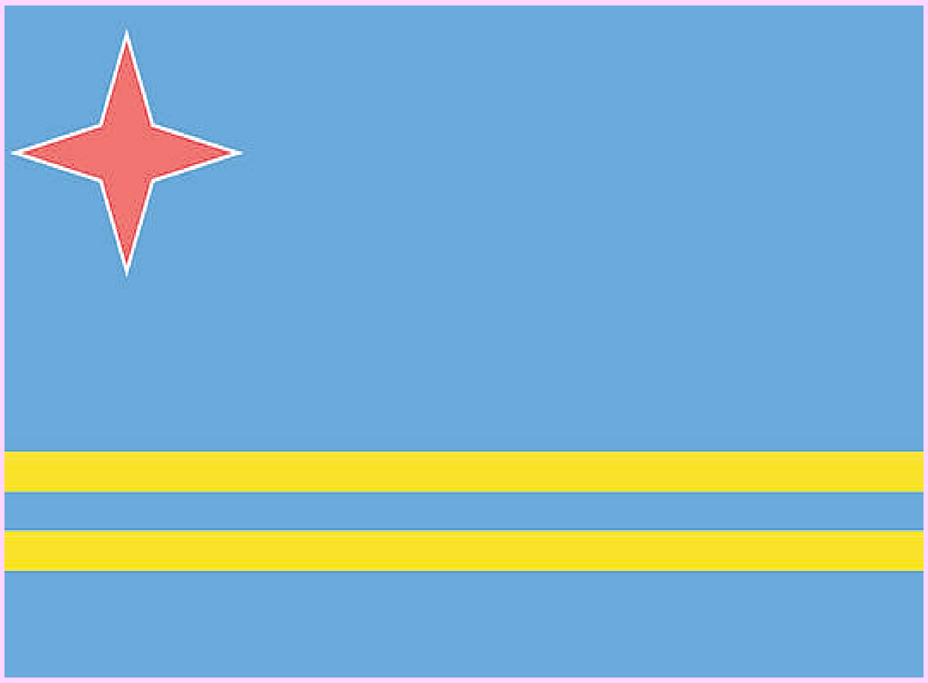
Aruba Bank ta aporta cu un contribucion financiero di AWG 23,328 pa e programa TDS di AVB. Esaki ta subraya nan dedicacion na crecemento y desaroyo di talento futbolistico di Aruba.

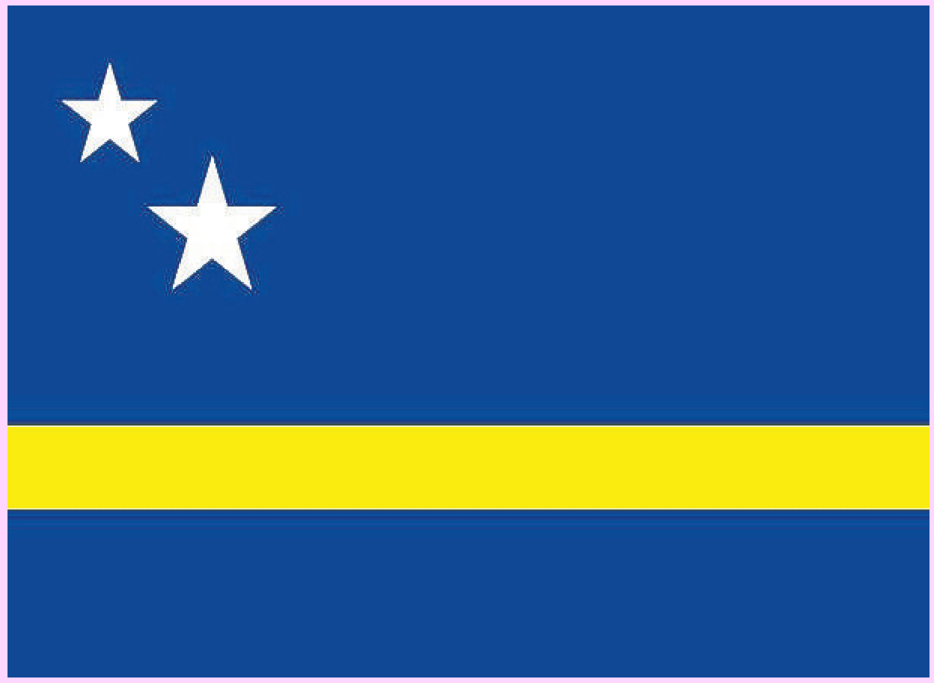
Como patronicador, e logo di Aruba Bank lo ta cu orguyo ariba e uniformnan di entrenamento di tur hungadornan. E representacion visual aki ta mustra e compromiso di e banco pa stimula talento y contribui na e elevacion di futbol di Aruba tanto na nivel nacional como internacional.

Aruba Bank ta extende gratitud na Arubaanse Voetbal Bond pa e oportunidad aki. Hunto nos ta construi un exito pa futbol di Aruba.

Skirbi pa Augustin Stamper

Pais Autonomo liberando nos pueblonan for di nacionalidad Hulandes (Parti II)

Aki ta sigui e segundo y ultimo parti di e piesa di opinion di Sr. Augustin Stamper, publica diahuebs dia 15 di februari 2024

Ta mas cu logico cu for di 10 di december 1948, Hulanda "no" tin un relacion colonial mas" cu "nos 6 berdadero islanan den Caribe", via e "tratadonan internacional di cu y pa cu nos derechonan humano acorda cu Nacionnan Uni". Sino cu logicamente for di e fecha historico menciona, e "berdadero pais Hulanda" ta "mantene lasonan historico", "cu nos pueblonan respeta den Caribe Hulandes".

Sinds 10 december 1948 middels de Internationale Verdragen voor de Rechten van de Mens overeengekomen met de Verenigde Naties, heeft Nederland geen kolonies meer. Maar onderhoudt historische banden met 6 Caribische eilanden behorende tot het Koninkrijk der Nederlanden, voorheen ook met Suriname tot 25 november 1975, datum van onafhankelijkheid zijnde als "Autonoom Land" (Pais Outonomo), "buiten het Koninkrijk der Nederlanden".

E areglo estatal "Paisnan Autonomo" pa colmo ta nada otro cu "nomber di un fase di transmision di independencia", no ta pornada Raad van State a "bati alarma riba nan". Aki sin gaba mi mes mi ta dunado les den e materia di structura estatal, "les racional y no emocional" den dicho materia pa e hecho cu nos partnernan Europeo respeta no ta pensa emocional, sino cu entre otro den e 'materia politico', "nan ta pensa strictamente racional", "nan cu ta racional di mentalidad y no manera nos den of di Caribe Hulandes cu ta sentimental/emocional di mentalidad". Den Caribe Hulandes ta duna contenido masha emocional na e areglo estatal como tal "Pais Autonomo", cual "racionalmente" for di 10 di october 2010, ta e "enemigo di mas grandi di e nacionalidad Hulandes Nasi di particularmente tur nos propio criaturanan y hobennan den Caribe Hulandes, den es mundo extremadamente dificil aki, "nan cu legitimo futuro" di nos berdadero islanan den e "relacion ficticio cu Hulanda for di introduccion di e Statuto". "Statuto cu ta nada otro" cu un "fase di transicion di independencia pa tur miembro cu ta carga" e "areglo estatal Pais Autonomo".

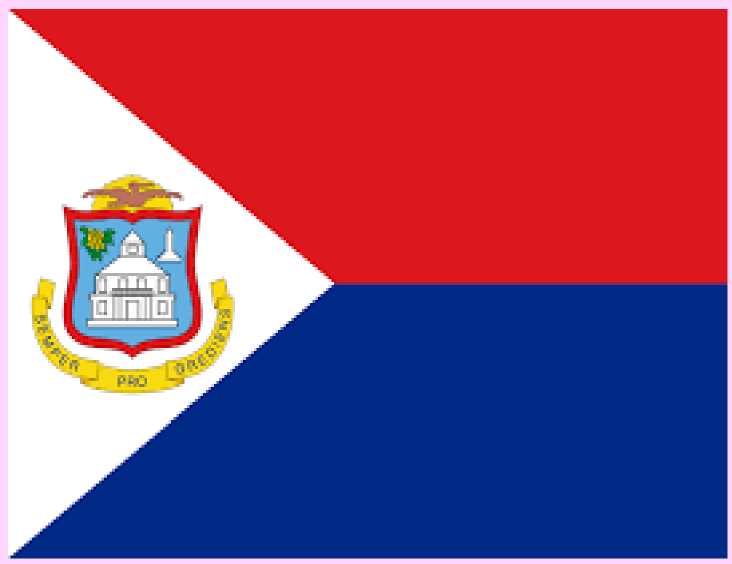
Entre otro "racionalmente", "Pais Autonomo" Surnam a bira "independiente" di Reino Hulandes dia 25 di november 1975, anto "sin referendum". Despues "racionalmente", "Pais Autonomo" – "Antias Hulandes" cu "racionalmente", "nunca a yega di reconoce existencia di Reino Hulandes", a bira "independiente" di Reinado Hulandes dia 10 di october 2010. Dia pues cu "Antias Hulandes ficticio" – "sin derechonan Hulandes", "a stop di existi". Mira den ki mundo nos ta bibando, un bes mas; sin nunca falta respet na niun hende como boluntario. Tur cos cu por a bay robes cu introduccion di e Statuto, definitivamente a bay totalmente robes.

Dia 17 di mei 2008, den un otro programa di television 'Raymann is laat', prof. mr. Pieter van Vollenhoven como ex-voorzitter di e 'comite 2004' cu a stop di existi pareu cu e Statuto a cumpli 50 aña di esencia 15 di december 2004, a declara: "Onze verhoudingen zijn niet goed. Ze zijn niet goed. We moeten uit elkaar of geven het Koninkrijk een nieuw elan".

Awor ta mas cu logico: cu e areglonan estatal "Pais Autonomo", "masha imposiblemente nos por duna e Koninkrijk aki un aparencia nobo", kiermen cu "racionalmente" no ta keda nos nada otro cu "bay for di otro". "Bay for di otro bira Independiente di otro pa medio di e areglonan estatal Pais Autonomo".

E hecho profundamente tristo aki principalmente pa destino di tur nos propio pober criaturanan y hobennan nasi cu e nacionalidad Hulandes na Corsou, Aruba y Sint Maarten, ta nifica cu; "definitivamente ya for di 10 di october 2010", "nan ta den e proceso di liberacion di nan propio nacionalidad Hulandes Nasi den Caribe Hulandes".

"Proceso di liberacion definitivo for di e nacionalidad Hulandes". Anto no tin awa pa laba den es mundo extremadamente dificil aki. Tuma Haiti como ehempel den port'i cas di nos berdadero islanan tan stima, mas di dos siglo despues di nan independencia for di Francia, "no tin ningun instancia y ni ningun nacion na mundo cu por" a "yuda preveni pleno amargura bou su pueblo respeta den Lama Caribe", "den nos port'i cas" – Caribe Hulandes.

Ainda falta hopi pa informa racionalmente den e materia di nos relacionnan ficticio cu Hulanda for di introduccion di e Statuto, Statuto cual ta cumpli 70 aña di existencia e aña aki, "Statuto Ficticio" cual danki Dios no ta valido mas pa nos otro islanan ruman Boneiro, Saba y Sint Eustatius. Danki Dios den es mundo extremadamente dificil aki cu nan a wordo "libera" for di e areglo estatal "Pais Autonomo" bou "Pais Autonomo Antias Hulandes ficticio" dia 10 di october 2010. Dia pues cu cada un di nan a bira un "Bijzondere Gemeente" di e berdadero pais Hulanda, "den nan relacion nobo y particularmente duradero cu e berdadero pais Hulanda".

Aunke ta laat, y por bisa hopi laat, si e intencion ta pa nos pueblonan sigui keda den poder di e nacionalidad Hulandes awor den futuro despues di 10 di october 2010, anto "urgentemente" nos pueblonan respeta na Corsou, Aruba y Sint Maarten "mester", pero "mester" wordo "libera" for di e areglo estatal "Pais Autonomo". Debi na e simpel hecho cu niun di nos berdadero islanan ta ubica den e awanan teritorial di e berdadero pais Hulanda, manera por ehempel e otro berdadero isla "Texel si ta". "Libera" for di e "areglo estatal Pais Autonomo", "pa por drenta un relashon nobo y duradero cu Hulanda". Awor, si e liberacion como tal no por ta posibel, no ta keda nos representantenan respeta nada otro cu splica nos pueblonan respeta kico ta e bentahanan di e independencia cu for di 10 di october 2010, definitivamente ta batiendo na porta di nos berdadero islanan pa medio di e areglonan estatal "Pais Autonomo".

Auto a lora dilanti brommer, pone slide den banda y resulta herida

Diahuebs anochi a drenta informe di un accidente cu hende herida riba e caminda banda di Grot di Lourdes, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu un auto a bira dilanti e motociclista y a dal e brommer pone slide. Den e caida aki e motociclista a resulta herida. Na yegada di e ambulance nan a atende e victima.

Polis a detene chauffeur burachi cu a bay dal tras di un auto na Madiki

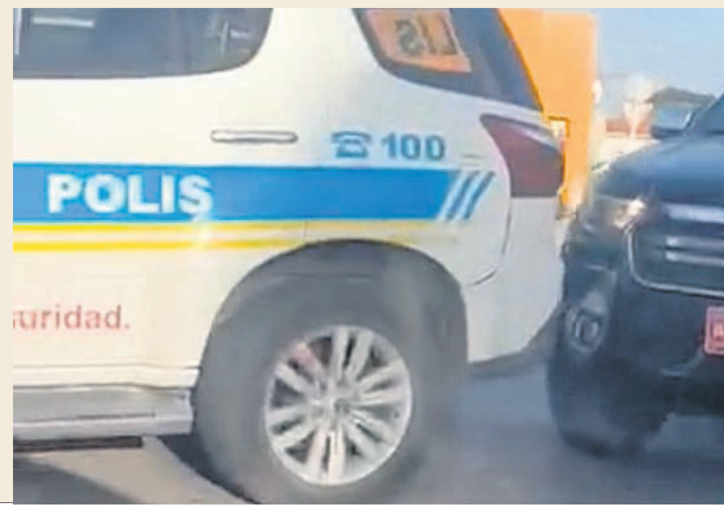
Diahuebs anochi a drenta informe di un accidente dilanti Ban Ban na Madiki, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin comprende cu un chauffeur burachi coriendo cu un Chevrolet S10 no a regula su velocidad ni a mantene distancia a bay dal tras di un Mazda CX-5. Polis a detene e chauffeur di e pickup pa a core auto bao influencia y causa un accidente.

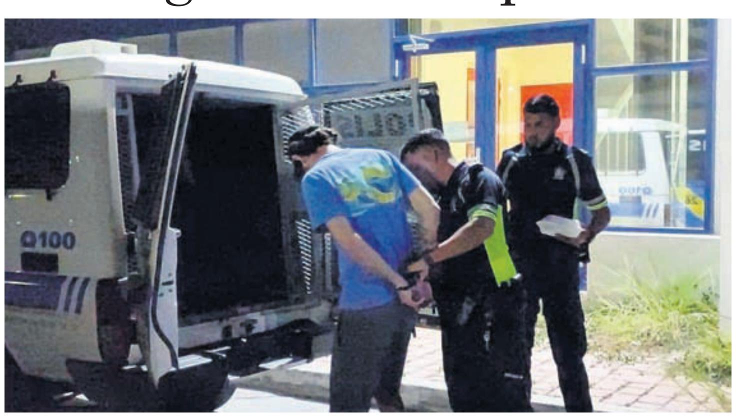
Chauffeur di pickup no a regula su velocidad ni mantene distancia, a bay dal tras di auto di polis

Diahuebs atardi a sosode un accidente den Zoutmanstraat unda e chauffeur di un pickup no a regula su velocidad ni a mantene distancia a bay dal tras di un vehiculo policial.

Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Polis di caso di inmoralidad trahando riba un investigacion delicado ta interogando un sospechoso

Despues di a ricibi un denuncia oficial e polisnan encarga cu casonan di actonan inmoral y a haya ordo pa detencion di un sospechoso, den oranan mas tempran a sali pa detene e sospechoso.

Di biaha a inicia cu e interogacionnan pa asina presenta e caso aki lo mas pronto posibel dilanti di hues. Mucho detayes di e caso aki no a ser suministra.

Microsoft lo haci 4 wega exclusivo di Xbox riba console rival

(AP) - Varios wega exclusivo di Xbox pronto lo yega console rival, e marca di videogames y su mayor Microsoft a anuncia e siman aki.

Den un edicion special di Xbox Podcast, Microsoft su Gaming CEO Phil Spencer a confirma cu 4 wega di Xbox no lo ta exclusivo mas. Esaki ta nifica cu e hungadornan mester por tin acceso na esaki riba otro companianan su plataforma. Spencer no a provee un cuadro di tempo ni tampoco a identifica e 4 weganan sinembargo, si el a bisa cu dos lo ta weganan cu ta “motiva pa e comunidad” y e otro dos lo ta weganan mas chikito.

“E ekiponan cu ta creando e weganan aki a anuncia plan cu no ta demasiado leu,” el a bisa. “Mi no ta bay papia tocante e weganan specificamente, pero mi ta kere cu ora nan sali, e lo tin sentido.” El a bisa cu Microsoft su titulonan Starfield y Indiana Jones no ta entre nan. Creadornan di hardware di gaming hopi biaha ta licencia videogames popular den speransa cu e consumidornan lo cumpra e dispositivo cu tin su derechonan exclusivo.

Xbox su anuncio di diahuebs ta sugeri cu e marca ta reconsiderando e strategia aki. Mientras Microsoft a mantene u no tin un cambio fundamental na su metodonan, Spencer a nota cu e ta kere cu weganan cu ta exclusivo na un solo hardware ta “cada biaha bay forma un parti mas y mas chikito di e industria di gaming” dentro di e proximo 5 pa 10 aña. Microsoft ya caba ta moviendo for di su servicio di “Game Pass” cu ta funciona manera un tipo di Netflix pa videogames.

E gigante su adkisicion recien di creador di videogame Activision Blizzard ta permiti e servicio aki crece aun mas. Riba diahuebs, president di Xbox Sarah Bond a anuncia cu e prome wega di Activision Blizzard riba Xbox Game Pass lo ta Diablo IV, cuminsando dia 28 di maart. “E ta parti di nos compromiso pa haci Xbox, e experiencia di Xbox y weganan cu nos crea lo mas ampliamente disponibel cu ta posibel,” Bond a splica.

Xbox, cual anteriormente a keda den tercer luga den benta tras di PlayStation y Nintendo, e ta premira di mira un aumento significante ta premira di mira un aumento significante cu e boost di Activision Blizzard, cual mas cu Diablo, ta inclui weganan manera Call of Duty y Overwatch. Ganashi pa Microsoft su negoshi personal, cual a inclui weganan y servicionan di Xbox, cual ya caba a crece 19 porciento na 16.89 biyon dollar den e di 4 kwartaal di aña 2023. Microsoft su ganashi relaciona cu Xbox a crece cu 61 porciento pa e periodo, aunke e compania a atribui 55 punto di e figura aki na e adicion di Activision Blizzard.

Microsoft a completa e compra di Activision Blizzard pa 69 biyon dollar den october, cual ta casi 2 aña despues di anuncia e trato. E gigante basa na redmond, Washington mester a lucha contra oposicion amplio global for di reguladornan anti-confiansa y rivalnan cu preocupacion di competencia.

OpenAI ta revela Sora; Un herment pa crea video for di instruccionnan skirbi

(AP) - E creador di ChatGPT riba diahuebs a revela su proximo paso den inteligencia artificial cu un herment cu ta instantaneamente crea videonan cortico den respuesta na instruccionnan skirbi.

San Francisco basa riba OpenAI su generador nobo yama Sora, no ta e prome di su tipo. Google, Meta y e agencia ML ta entre e otro companianan cu a demostra tecnologia similar. Sinembargo e calidad halto di video cu OpenAI a demostra, despues cu CEO Sam Altman a pidi usuarionan di rednan social manda idea, e observadornan tabata asombra pero tambe a trece dilanti preocupacion tocante implicacion societal y etico.

“Un sesion di les di cushina pa gnocchi casero anfitriona pa un wela cu ta influencer riba rednan social den un cushina Tuscan cu luz cinematico,” tabata un opcion sugeri riba X pa un fotografo di New Hampshir. Altman a responde poco despues cu un video realistico cu a ilustra loke instruccion ta describi.

E herment te ainda no ta publicamente disponibel y OpenAI a revela cu tin informacion limita tocante con esaki a keda construi. E compania, cual a ser demanda pa varios autor y New York Times durante su uso di trabaonan proteha den e skirbimento pa train ChatGPT, tampoco a revela ki fuente di imagen y video a ser usa pa train Sora. (OpenAI ta paga un suma pa e uso di su archivo di articulonan).

OpenAI a bisa den un publicacion cu e ta trahando cu artistanan, legisladornan y otronan prome cu lansa e herment na e publico.

“Nos ta trahando expertonan den areanan manera mal informacion, contenido di odio, y favoritismo, ken lo ta esunnan cu lo test e model,” e compania a declara. “Nos ta creando hermentnan tambe cu ta yuda detecta contenido di mal informacion manera un clasificador di deteccion cu por ripara ora cu un video a ser crea pa Sora.”

Coach Milvienne Henriquez a finalisa curso 'Ciencias Aplicadas Al Deporte' na Barcelona, Spaña

Pa algun siman largo, Milvienne Henriquez a asisti na e curso 'Ciencias Aplicadas Al Deporte' na Sant Cugat, Barcelona, Spaña. E obhetivo principal di e beca otorga na Milvienne ta pa ofrece coachnan deportivo e posibilidad di por beneficia di algun curso di formacion di nivel halto.

Di e forma aki e coachnan por actualisa nan conocemento y alabes aumenta e experiencia profesional pa despues yuda comparti e conocemento aki y eleva e calidad di nan federacion y deporte en general na Aruba. Un beca pa por a participa na e curso "Ciencias Aplicadas Al Deporte" a wordo otorga pa Comite Olimpico Arubano (COA) y Comite Olimpico Internacional (IOC) pa medio di e programa "Solidaridad Olimpica". Na e centro deportivo Olimpico CAR (un di esunnan mas grandi di Europa) a ofrece e curso hunto cu e instituto Inefc.

Den un combersacion cortico sosteni cu Milvienne el a conta nos cu esaki ta e mihor curso cu e por a pasa aden. E conocemento cu e la ricibi ta out of this world y hopi ta directamente aplicabel na Aruba. Ultimo Milvienne a presenta su proyecto dilanti e profesornan cu a duna e curso. Un bes na Aruba, Milvienne por comparti su sabiduria cu otro coachnan. E director di e instituto Spaño a bisa nan for di dia uno te cu e delaster dia cu awor nan mester ta 'Multiplicadores', compartiendo loke nan a siña cu otro personanan den deporte.

Coredo medayista Mo Katir suspendi pa dos aña pa violacion di regla anti-doping

(AP)—Medayista di campeonato mundial Mo Katir a admiti di kibra reglanan di anti-doping y a ser prohibi diabierna, kitando e coredo di medio-distancia for di e Weganan Olimpico na Paris.

E Athletics Integrity Unit di track and field a detaya e tres violacionnan di Katir aña pasa di e regla di paradero. Nan a rekeri di e atleta pa specifica unda y ki ora nan lo ta disponibel pa un ora caba dia pa un bishita pa colectornan di muestra.

E atleta di 25 aña a admiti di kibra reglanan y a ser prohibi te cu dia 6 di februari 2026, AIU a bisa. El a ser suspendi provisionalmente dia 7 di februari. E huicio di AIU publica diabierna a mustra con e splicacionnan duna pa Katir pa pakico e no tabata disponibel a ser refuta despues por medio di su documentonan di biahe y e evidencia di su entradanan den e database global pa anti-doping.

Tres test perdi of fracaso pa entrega detayenan corecto di paradero dentro di un periodo di 12 luna por resulta den un prohibicion. Katir, ken a nace na Maroco y ta core pa Spaña, a keda na di ocho luga den e careda di 5,000 meter durante e Weganan Olimpico na Tokyo den 2021. El a tuma un brons pa 1,500 meter na e campeonatonan mundial den 2022 na Eugene, Oregon, y plata den 5,000 meter na e campeonatonan mundial aña pasa na Budapest, Hungria. Katir lo perde e Weganan Olimpico cu ta habri na Paris dia 26 di juli y e campeonatonan mundial 2025 cu ta regresa na e National Stadium na Tokyo.

Courtney Wouters campeon di Latin American Import World Challenge 2024 na Merca

Diamars atardi, Minister di Enseñansa y Deporte Endy Croes a ricibi e coredo di drag race Courtney Wouters na Aeropuerto Internacional Reina Beatrix. Na su yegada famia, amistad y su compañeronan di Assault Racing Team a ricibie cu yen di alegria y entusiasmo.

Courtney a participa fin di siman pasa den e campeonato di drag cu a tuma luga na Orlando, Merca, unda cu el a conkista e titulo di campeon den e categoria di brommer. El a core e tempo di 7.90 seconde den final.

Steenbergen ta gana oro pa 100 free pa Hulanda den campeonatonan mundial

(AP)— Siobhán Haughey di Hong Kong a caba fuerte, avansando den e torneo. Pero Steenbergen a caba mas fuerte ainda, yegando prome den 52.26 seconde—mehorando riba un caba di brons durante e campeonatonan mundial di aña pasa na Fukuoka y marcando e como un di e top competidornan pa e Wega Olimpico na Paris.

"E mita di lomba ta mi specialidad," segun Steenbergen, ken tambe tabata parti di e ekipo Hulandes ganador den e 4x100 freestyle relay. Haughey a caba cu plata na 52.56 seconde, ripitiendo e mesun resultado di aña pasa. Brons a bay pa Shayna Jack di Australia na 52.83, mientras cu Mericano Kate douglass a perde un luga riba podium na di cuatro luga.

"Mi forsa tipicamente ta den e prome mita di e careda," Haughey a bisa. "Mi a muri un tiki na fin, pero ta OK. Esey ta con mi a landa e 100."

E campeon mundial actual, Mollie O'Callaghan di Australia, a salta e competencia na Doha pa enfoca riba e Weganan Olimpico. Sarah Sjöström di Suecia ta na e campeonatonan pero a sali for di e 100 free prome cu e preliminarnan.

Cuatro otro final tabata plania pa ayera den e Aspire Dome.

Domino

Wega grandi diasabra awor!

Shonnan amante di bon domino, Team Snor tin tur intencion di sigui aña 2024 cu solamente victoria tras di victoria! E ekipo di e flamante "Snor" Perez, bou guia strategico di Captain Magda, e biaha aki kier habri su buki di teoria di domino riba e ekipo cu ta 'dakloos', 'homeless', e team cu ta 'hang out' bou dje kwihi, esta nada menos cu Team Bou Palo Boys!

Diasabra awor, 17 di februari, cuminsando pa 8'or di anochi, lamper cu strena lo corta aya n'e unico y mundialmente famoso Domino Square Garden na Kudawecha, ora e dos chubato nan aki dal cabes contra otro!

Aña ta habri Bou Palo Boys cu sed pa venganza y come back! Nan bista ta riba nan rival cu a laga nan palo di kwihi sin un blachi biaha pasa. Snor lo por wanta e presion sin bula un valve? Shonnan, e contesta ta diasabra awor 8'or na Domino Square Garden! Manera semper, entrada pa pueblo ta totalmente gratis y e snacknan durante halftime lo lora completamente por nada. Djis yega!

Entrega di Registro di Personal 2023 y Manpower Planning 2024

E Ordenansa Laboral 2013 (Arbeidsverordening 2013, AB 2013 no. 14 ta vigente desde 1 di april 2013. A base di articulo 28 y articulo 30 di e Ordenansa Laboral 2013 tur compania ta obliga di ta den pertenencia di un Lista Laboral (Arbeidslijst) y un Registro di Personal (Personeelsregister). E implementacion di articulo 28 y articulo 30 di e Ordenansa Laboral 2013 ta regla den e Decreto Nacional Registronan di Ordenansa Laboral 2013. E modelo di e Lista Laboral y Registro di Personal ta wordo regla den e Decreto Nacional menciona anterior y ta obliga e dunador di trabou pa entrega e Registro di Personal na Director di Departamento di Labor & Investigacion (DAO).

Departamento di Labor y Investigacion ta informa pa medio di e comunicado di prensa aki cu e periodo di entrega di Registro di Personal 2023 y Manpower Planning (necesidad pa personal) 2024 pa tur empresa na Aruba lo ta di 15 februari 2024 te cu 5 april 2024.

Desde aña pasa DAO a introduci un metodo nobo di entrega di e documentonan aki cerca DAO. E metodo nobo aki ta encera pa companianan, a traves di un portal cu su mesun login, haya acceso na LABORA e database di DAO unda cu por entrega/suministra e datos di e Registro di Personal y di e Manpower Planning. Si bo ta desea pa participa den e metodo nobo aki por manda un email pa Sr. Simon Brete (simon.brete@aruba.gov.aw).

Registro di Personal 2023 y Manpower Planning 2024

E unico forma cu por entrega e Registro di Personal ta den e forma digital. Desde 8 februari 2024 por download e formulario digital (cual ta consisti di 2 Excel-file) for di website www.daoaruba.com of www.gobierno.aw (Excelsheet template: DAO Personeelsregister 2023 y DAO Personeelsbehoefte 2024), of por haci un peticion via e-mail na aanvraagpr@gmail.com y DAO lo mail bo e dos Excelsheet. Nos ta pidi pa lesa e splicacion atentamente momento cu ta bay yena e Excelsheet. Tambe ta haci un peticion pa momento cu ta yena e informacion pa verifica cuidadosamente e detayenan di e empleo pa asina sigura cu esaki ta coresponde cu bo administracion y e pay slip.

Unda y con por entrega e Registro di Personal 2023-2024
DAO ta haci un peticion pa hinca e datonan den e formulario digital, segun e modelo stipula pa ley, y pa manda nos esaki na e-mailadres arbeidsmarktaruba@gmail.com .
Den caso cu bo compania tin un of mas sucursal, DAO ta haci un peticion pa yena e Registro di Personal no solamente pa e oficina principal (hoofdvestiging) (p.e. KvK-nummer 5555.0) pero tambe pa cada sucursal (p.e. KvK-nummer 5555.1, 5555.2 etc.). Ta pidi tambe pa indica cua trahadonan ta rouleer door di pone un strea (*) den kolom patras di e kolom "No." ariba e formulario digital.

DAO ta informa cu ta obligatorio pa yena tur 3 modelo. Den caso cu no tin necesidad pa personal of necesidad pa personal pa cada proyecto specifico pa 2024, ta yena nihil ariba modelo 1B y modelo 1C.

DAO lo manda bo via e-mail un comprobante cu a ricibi e formulario di Registro di Personal 2023-2024. Tene cuenta cu e comprobante di entrega no ta implica aprobacion di e Registro di Personal 2023- 2024. DAO lo duna durante aña 2024 aprobacion of desaprobacion di e Registro di Personal 2023-2024.

E ta obligatoria pa den e periodo di 15 februari 2024 te cu 5 april 2024 pa entrega digitalmente e Registro di Personal 2023 y e Manpower Planning 2024.

Companianan cu no ta cumpli cu entrega di e Registro di Personal den e periodo menciona como tambe esnan cu no a entrega esaki e aña anterior ta den incumplimento cu articulo 30 di e Ordenansa Laboral 2013. DAO lo bay over na tuma accion contra esakinan. E compania lo por ricibi un sancion administrativo di Afl. 5.000,- pa no cumpli cu e obligacion di entrega di e Registro di Personal.

Resultado Sorteo
fecha

Alexander

Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte

DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
5000	9143	8256	2193
6922	7587	SUPER5	2443
2650	5467	-	9912

MERDIA

CAT4CHI
Sorteo # 4183
7878
1173
3615
MULTI-X
FP

BIG4
Sorteo # 4183
2067
MULTI-X
X2

1OFF
Sorteo # 2239
6754

ZODIAC
Sorteo # 4183
8286
Capricornio

LUCKY 3
Sorteo # 1057
851
MULTI-X
X3

ANOCHI

CAT4CHI
Sorteo # 8172
6697
6898
2390
MULTI-X
FP

BIG4
Sorteo # 7216
4381
MULTI-X
X2

1OFF
Sorteo # 1921
5002

ZODIAC
Sorteo # 5975
0339
Gemini

LUCKY 3
Sorteo # 905
476

LOTTO 5
Sorteo #
Joker Letter
0 x Jackpot
0 x Match 4+
0 x Match 4
0 x Afl. 12,00
Proximo Jackpot
425.000,-

LOTTO DI DIA
05-14-19-21-28
Sorteo # 6389
0 x Jackpot
4 x Match 4
195 x Afl 8,00
Proximo Jackpot
70.000,-

MINI MEGA
05-14-23-29
Sorteo # 1637
Mega Ball 15
0 x Jackpot
0 x match 4
4 x Afl. 500,00
82 x Afl 50.00
108 x Afl.15,00
Proximo Jackpot
550.000,-

MINI MEGA MEGA PLUS
Afl. 775.000,-

WEGA DI NUMBER KORSOU
Sorteo #

King Classic Sudoku

		1				8	7	
8		9	7		2			5
				1	4			
3	5						8	
		8	5		1			2
		7	2				4	
	9	2			3	7	5	6
6	1						9	

Difficulty: ★★★★ 5/12

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010

F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610

F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138

Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999

Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord (close to the hotels)
Tel: 736-2952 or 593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
Trupiaal	San Lucas
Tel. 583 8560	Tel. 584 5119
EMERGENCIA	911

POLIS

Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA

Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
San Nicolas	584-5712
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD

Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA

Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Un biaha mas lo celebra Dia Internacional di Hende Muhe den grandi

Dia 8 di maart proximo, ta Dia Internacional di Hende Muhe. Un dia importante, un dia cu internacionalmente Nacionnan Uni a decreta como dia di hende muhe, pa para keto na e posicion di hende muhe rond mundo.

Prome Minister Evelyn Wever-Croes a expresa cu ainda por sinti e diferencia den hende homber y hende muhe, y ainda tin paisnan cu tin diferencia den derecho pa hende homber y hende muhe. Esaki sigur por a wordo nota mas ainda durante e pandemia, na unda por a nota, cu ta e hende muhenan mas tanto a sacrifica pa keda cas ora e muchanan no tabata tin scol, of nan mester a cambia di trabou, y/of traha menos ora.

Prome Minister a splica cu na Aruba tin hopi hende muhe cu a progresa, y por nota tambe, cu hopi posicion clave ta wordo ocupa pa un ser femenino. A pesar di esaki, aunke no tanto visibel, ainda tin diferencia entre e ser femenino y masculino, specialmente na salario y trato. Tambe, por nota e diferencia den posicionnan di liderazgo di pais Aruba, na unda cu den un total di 8 minister, tin dos cu ta femenino (25%), y den Parlamento, di 21 Parlamentario, tin 8 hende muhe (38%). E porcentahenan abou aki, sigur tin un efecto riba decisionnan, na unda ta importante pa tuma na cuenta e necesidad y deseonan di hende muhe, cu mester wordo tuma. Si Aruba ta desea pa tene na cuenta e deseonan di hende muhe ora di tuma decision, ta importante pa hende muhe ta na mesa como parti di e esnan cu ta tuma e decisionnan.

"P'esey ta importante pa riba Dia Internacional di Hende Muhe, para keto un rato y wak con hopi e ser femenino a progresa, pero tambe con hopi falta pa por logra tur loke mester logra", Prome Minister a expresa.

Prome Minister a indica, cu pa logra haya hende muhe yega na mesa di decision, lo mester inverti, pa asina yega na un punto, cu ora un hende muhe den posicion clave retira, ya caba tin un fila di hende muhe, cla pa asumi e posicion. Esaki sigur ta importante pa mundo por ta mas exitoso, y pa tin un desaroyo duradero. Cu esaki, mundo lo por sigura cu awor y den futuro, e bos di hende muhe lo sigui wordo scucha.

E aña aki, un biaha mas nos ta extende un invitacion na tur e sernan femenino pa hunto nos celebra Dia Internacional di Hende Muhe. E evento aki lo ta dia 8 di Maart, di 8 am - 12 pm, y entrada lo ta gratis. Pa tur esnan interesa, lo mester registra y e link di registracion lo wordo publica durante e siman benidero. Por cuminsa reserva e fecha, pa asisti na un mainta yena cu celebracion di nos como hende muhe. Un mainta di analisis y reflexion di unda nos ta para awe, y unda nos kier yega.

E tema di e aña aki ta Inspira Inclusion di Hende Muhe. Nos ta haciendo un encuesta, di con hopi e hende muhe ta sinti su mes inclui aworaki, pa asina wak di e perspectiva di hende muhe y homber, kico mas mester wordo haci. E resultadonan lo wordo comparti durante e conferencia. Cu e informacion aki, nos lo celebra, refleha, y prepara kico mester wordo haci aki na Aruba", Prome Minister a expresa.

Pronostico di tempo

Un alerta pa biento duro ta na vigor. Un aviso pa boto chikito pa lama habri y specialmente areanan cerca di costa oost te noordwest lo keda na vigor te otro aviso.

Tempo:
Awe tardi y awe nochi: parcialmente nubla y generalmente seco
Den marduga y mañan: parcialmente nubla cu un posibel awasero pasahero

Temperatura maximo 32 grado Celsius
Temperatura minimo 26 grado Celsius
Indice di calor (heat index) den y rond di oranan di merdia: 33 pa 38 grado Celsius
UV index: 8

Bahada di solo : 6:46 pm
Subida di solo : 7:01 am.

Biento:
Modera te basta fuerte for di direccion oost;
Forsa 4 te 5 (20 te 39 km/ora, 11 te 21 nudo).
Durante di dia fuerte te duro, tin bez hopi duro den rafaga;
Forsa 6 te 8 (40 te 64 km/ora, 22 te 35 nudo)

Situacion general di tempo pa proximo 24 ora:
Extension di un area di presion halto riba Atlantico ta sigui domina e clima den region, sosteniendo un biento modera te fuerte, duro te posiblemente hopi duro den rafaga. Di otro un

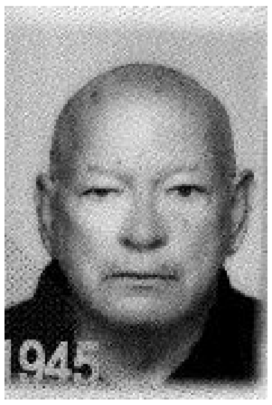

banda por bisa cu un masa di aire seco y stabiel ta manteniendo e clima generalmente seco. Mas aleu, cu stof fini di Sahara den concentracion varia lo sigui stroba visibilidad y afecta e calidad di aire den region. Personanan cu tin alergia respiratorio mester tene cuenta cu esaki.

Condicionnan maritimo/ estado di lama:
Na partinan protege di costa: keto, rond di 1 pia.
Na partinan zuid: trankil te modera, entre 2 pa 4 pia.
Na partinan oost te noordwest di costa: modera te localmente poco bruto cu olanan di 5 pa 7, localmente e por yega 8 te 9 pia

Aviso/ alerta:
Un aviso pa boto chikito ta na vigor pa partinan oost te noordwest di costa y lama habri. Ta pidi e ocupantenan di boto chikito pa bay cu cautela na e partinan oost te noordwest di costa, lama habri y otro partinan, debi cu e biento duro lo haci lama localmente poco bruto.

"Dios a mira cu e tawata cansa ora no tawata tin cura mas ela pone su brasanan rond di dje y bisa serca mi dune sosiego.
"bow di alanan di Dios mi ta sigur"
Salmo 91
Cu honda pena y conforme cu boluntad di Dios, nos ta anuncia fayecimento di:

Antonio Neyrot Croes
Mihor conoci como "Robby"
*10-04-1945 - †14-02-2024
Na nomber di su:

Na nomber di su:
Casa: Maria M. Croes-Tromp
Yiu: Patrick Croes y Anushka Werleman
Nietonan stima: Jean-Paul y Anray Croes
Mayornan: †Bernardus y Johanita Croes-Webb
Rumannan:
†Manolo "Rey" Croes
†Mauricio Croes & †Rosa Croes-v/d Linden y famia
†Damasa Croes & Alexander Croes y famia
†Catarina Croes
†Maximina Croes
†Jacobo "Coby" Croes y famia
†Jacinto "Chinto" Croes y famia
+Pedro "Buchi" Croes
Vda. Tecla Croes
Vda. Sita Croes & †Lorenzo Croes y famia
Swa: Cornelis y Elba Tromp y famia
Cuñanan:
†Siblina "Ina" Tromp y famia
Andrea Tromp y famia
†Merita Tromp y famia
Jeanette Tromp
†Emelinda Tromp y famia
Estrellita y Trevor Rolle – Tromp y famia
Evelinda & Rudy Tromp
†Anushka Tromp y famia
Sobrino y sobrinanan, primo y primanan, bisiñanan y conocirnan
Demas famia: Croes, Tromp, Webb,Werleman, Yarzagaray, Solognier, Maduro, Winterdal, Rasmijn, Kransen, Hernandez, Boekhoudt, Geerman, van der Biezen, Carrasquerro, Quandus, Quandt, v/d Linden, Rolle.

Nos disculpa si den nos tristesa nos por a lubida algun famia of conocir.

Ta invita pa acto di condolencia y entiero cual lo tuma lugar na Aurora Funeral Home diamars 20 februari 2024 di 2'or pa 4'or di atardi. Despues lo sali pa Santana Central Sabana Basora.

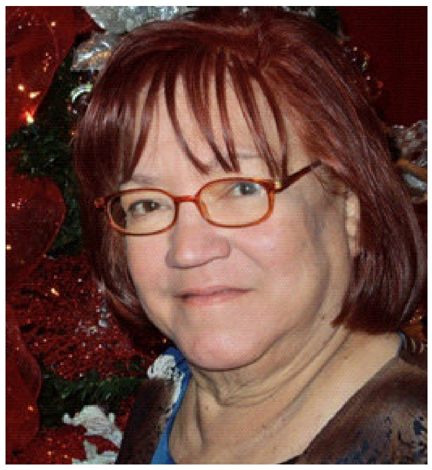
Nos ta lamenta cu despues di entiero nos no por ricibi bishita di co

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Amita resureccion y bida; esun cu kere den mi, lo biba hasta si e muri".Huan 11:25

Cu inmenso dolor na nos curason, pero conforme cu Dios su boluntad; nos ta participa fayecimento di nos amor eterno:

Sra. Arminda E. Nectar-Solognier
*27-09-1945 †10-02-2024

Na nomber di su:
Casa: Alwin R. Nectar
Yiunan: Charlène Nectar
Brigitte Hosé Nectar y esposo Aaron Hosé
Zuleika Schenk-Nectar y esposo Tejo Schenk
Nieto: Aiden Schenk
Nieta: Zoë Schenk
Rumannan: Luisa Brattinga y yiunan
Fabia Romero y yiu
Marina Odor
Rufo Solognier, esposa Mary y yiunan
Filomena Solognier Cobito y yiunan
Cuñanan y swa: Erna Solognier y yiunan
Catalina Solognier y yiunan
Yolanda Solognier y yiunan
Eugenie Nectar
Rudolf Nectar, esposa y yiu
Carlos Nectar, esposa y yiu
Frederik Nectar, esposa y yiunan
Willem Nectar
Eveline Nectar

Oportunidad pa condolencia lo ta Diabierna 16 di februari 2024 na Aurora Funeral Home for di 7 pm pa 9or pm

Acto di entiero lo tuma lugar Diasabra 17 di februari 2024, na Misa Imaculada Concepcion na Santa Cruz for di 9or pa 11or di mainta, despues lo sali bai pa santana Catolico na Santa Cruz.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

" Laga tur locual, cu ta sperami ta bunita.
Laga tur locual, cu mi encontra na caminda ta bunita,
Laga tur locual, cu ta rondonami ta bunita.
Laga tur locual mi laga atrás keda bunita.
Y laga esakinan termina den tur buniteza."

Edwin Herman Adonis
Mihor conoci como "Eddie"
Ridder in de orde van oranje
Miembro honorario tanto di Marlboro Baseball Club, Centro di bario y Deporte Dakota
*9 Sept 1936 - † 11 Feb 2024

Na nomber di su:

Esposa: Ann Adonis Bommel
Yiu: Valerie Adonis & Frederick Franken
Nieto(a)nan: Isabella Quijada
Christopher Franken
Leah Franken
Rumannan: † Esmeralda Gietel Agatha
† Frido Agatha
† Frans Adonis y Modesta Adonis Hernandez y Famia
† Marietje (Marlen) Adonis
† Elvio (Papi) Adonis

Subrino(a)nan:, Elaine Gietel y Gerard Beugelsdijk, Maritza Silieé, Rugia Silieé y Famia, Astrid Gietel, Eddie y Mariela Gietel Koolman y Famia, Iris Gietel y Famia, Ingrid y Frank Does Gietel, Gina Adonis y Famia, Debby y Karel Arends Gietel y Famia, Edmond Adonis, Lisette y Ernst Mohamed Adonis y Famia, Alvin Agatha y Famia Zelda Steenen y Godfried Lampe, Aldrin Agatha.

Cuña: Modesta Adonis Hernandez

Iha: Gina Adonis

Amigo(a)nan: Integrantenan/Amigonan di SV Dakota y SV Roma, Amigonan di Town Dragon, Ex Coleganan di N.V. Elmar, Amigonan di Ling & Sons, Amigonan di Superfood, Amigonan di Save a lot.

Demas Famia: Adonis, Bommel, Agatha, Silieé, Werleman, Gietel, Arends, Hernandez, Holsman, Beugelsdijk, Mohamed, Dirksz, Irausquin, Does, Koolman, Dooper, Steenen, Bikker, Richardson, Cardoze, Cardoso, Da Costa -Gomez, Boye, Raven, Bakmeyer, Hart, Sint Jago, Vingal, Pablo, Lacle, Monte, Wever, Franken, Leo, Ibarra, Martinus, Webb, Willems, Helder, Quijada.

Nos disculpa si den nos tristeza nos por a lubida nomber di algun famia of conoci.

Ta invita pa asisti na acto di condolencia cu lo tuma lugar Diabierna 16 Februari 2024 di 7pm pa 9pm na Royal Funeral Home.

Acto di entiero lo tuma lugar Diasabra 17 Februari 2024 di saliendo for di Royal Funeral Home na Cumana pa Santana Catolico na Playa. Nos defunto stima "Eddie" lo ta reposa for di 9 or di mainta pa 11 or di mainta na Royal Funeral Home na Cumana sigui pa un response.

Nos ta lamenta cu despues di entiero nos no por ricibi bishita di condolencia na cas.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

Mi no a muri,
Dios a hiba mi na e
paraiso priminti
Mi mishion na e mundo a termina
Pero Boso cu mi obra continua
Den cada salida di solo
Y e supla di biento
Mi amor eterno pa boso
Lo tey pa semper

Cu honda pena pero conforme cu boluntad di Dios nos ta anuncia fayecimento di nos querido:

Felix Vicente Williams
mihor conoci como: "Chente"
*17-03-1933
†11-02-2024

Na nomber di su:
Esposa: Laura Valeria Williams-Pietersz
Subrina/Yui di criansa:
Anouschka Pietersz y Famia

Rumanan:
- Frits Halley y Famia
- †Lionell (Smello) Williams
- †James Williams y Famia
- †Etienne Peterson y Famia
- †Gloria Williams Gustina y Famia
- †Grace Williams y Famia
- †Ramona Tromp Williams y Famia

Primonan:
Lee Halley, Hycint Halley, Claudy Halley, Marvin Halley, Nevil Halley, Junior Halley, Raphael Halley
Cuñanan:
- †Shon Tin y †Cleana Pietersz y Famia
- †Elsy y †Benny de Kort y Famia
- †Olivia Croes y Famia
- †Grace y †Victor Larmonie y Famia
- †Segundo y Reina Pietersz y Famia
- Netto y Sylvia Pietersz y Famia
- Paulina y †Thomas Kalinowski y Famia
- †Martica y †Tommy Arends y Famia

Demas subrino(a)nan
Un agradecimiento especial ta bai na: Dr. Francis de Windt, Subrino(a)nan: Giovanni Croes , Angela Kalinowski- Perri, Vilma de Vries y Jovanka de Windt.

Amigo(a)nan di Gayero
Persona nan special :
- Dutchi Kock y Famia
- Sherwin Sint- Jago Angela
- Tonca Vlaun y Famia
- Benchi Pik y Famia

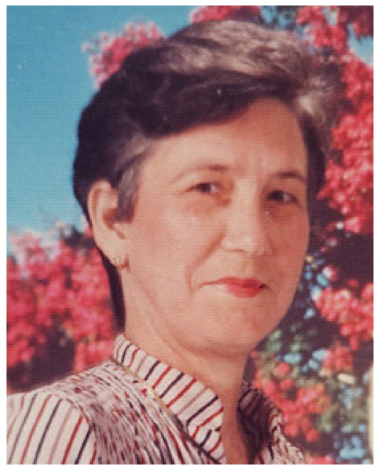
Nos desculpa si den nos tristeza nos por a lubida nomber di algun famia of conoci.

Ta invita pa asisti na acto di condolencia cu lo tuma lugar Dialuna Februari 19, 2024 di 6pm pa 9pm na Pray Funeral Home (San Nicolaas).

Nos ta lamenta cu despues di entiero nos no por ricibi bishita di condolencia na cas.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

With deep sorrow we announce the passing of:

Julia Mildred Peterson Williams
*19-01-1933
†10-02-2024

Left to mourn her loss are her:
Children: Cheryl & Jim Kline George Peterson
Earl & Irene Peterson
Peter and Graciela Peterson
Grand Children: Eric Peterson
Joswald Peterson
Darryl Peterson
Evalaine Peterson
Great Grand Children: Damian Liam Peterson
Earl Mason Peterson
Nieces: Jane Muller & Family
Judith Boekhout & Family

Brothers & Sisters: Leonard & Flora Peterson & Family
Angela Halley & Family
Daniel Peterson and Family
Norman Peterson & Family
Paul Peterson & Family
Gina Halsey & Family
Tommy Peterson & Family
Allen Peterson & Family
Rosie Peterson & Family
She was related to the families: Peterson, Halley, Williams, Berry, Muller, Vlaun, Wescot
Close Friends: Lejuez, Arends, Oduber, Croes, Johnson, Montenegro
Caretaker:
Maura Alvarez
Church Members: Candy Albertus and Family
Rosita Blijden
Leonile Pantophlet
Family Geerman
Shiela Morris
Family van Daalsen
and her brothers and sisters of the Jahovah's Congregation

Other Family, Friends and Church members in Aruba and St. Maarten too numerous to mention. Our Family would like to apologize if during our bereavement, we forgot to mention anyone.
A funeral for the late Julia will be held on Monday February 19th, 2024, from 9am until 11am at the Pray Funeral Home in San Nicolaas, followed by the internment at the central cemetery at Sabana Basora.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

Laga tur loke ta spera mi ta bunita
Laga tur locual cu mi encontra na caminda ta bunita
Laga tur locual cu mi laga atras keda bunita y
Laga esakinan termina den tur buniteza.
Autor: Cado Wever.

Nos ta anuncia fayecimento di:

Mariela Granada Garcia
Cariñosamente yama "Tanchi of Tanchi Jela"
VDA. di Wever
*27-09-1949 - † 01-02-2024

Acto di despedida lo wordo anuncia despues

Hues magistrado di Pennsylvania acusa di tira su pareha riba cabes mientras e tabata drumi

(AP) - Un hues magistrado suspendi na Pennsylvania a tira su pareha den cabes mientras e tabata drumi fin di siman pasa, polis a bisa diahuebs den acusacion formal di intento di asesinato y agresion severo contra di su persona.

Testnan a mustra cu Magisterial District Judge Sonya M. McKnight, di 57 aña di edad, tabatin resto di tiro den su man un ora despues cu Michael McCoy a ricibi un tiro den cama na su cas den e area di Harrisburg diasabra trempan, polis di Susquehanna a skirbi den e affidavit di aresto. McKnight tabata den Dauphin County Prison riba diabierna cu su libertad poni na 300,000 dollar. Ningun abogado a ser nombra den su recordnan di corte. Un abogado ken a representa su persona anteriormente a bisa cu actualmente e no ta representa su persona y a nenga di duna comentario. Un mensahe a ser laga riba McKnight su telefon.
Autoridadnan a bisa cu McCoy awo ta ciego den su wowo rechts.

Polis a skirbi cu McCoy, ken tin 54 aña di edad, a purba "varios biaha" di saca McKnight for di e cas ora cu nan a termina nan relacion di 1 aña. Dia 9 di februari McCoy a bin cas y a haya McKnight riba sofa den su yapon. Ora cu el a bolbe for di un restaurant el a bisa McKnight cu e tin plan di papia cu su mama pa sak'e for di cas. "Michael McCoy a bisa cu el a haya e impresion cu porfin el a compronde cu e relacion a caba," polis a bisa. El a bay drumi alrededor di 11or di anochi.

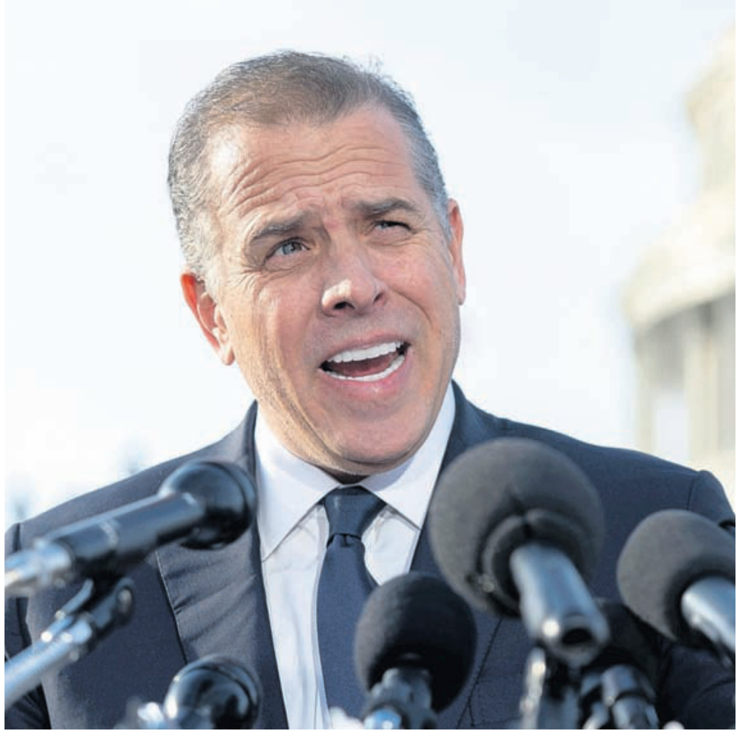
McCoy a lanta cu "dolor di cabes masivo" y no tabata por wak. Segun polis, ora cu el a cuminsa grita McKnight a bis'e "Mike ki bo a haci bo mes?". El a sufri un herida causa pa un bala cu a drenta via su cabes banda rechts y a sali banda links. McCoy a bisa polis den varios ocasion cu e no a tira su mes.

Ora cu McKnight a yama emergencia poco prome cu 1or di mainta diasabra, e "no por a splica kico a pasa y a declara cu e tabata drumi y a tende McCoy ta grita." E investigadornan a haya videonan di e porta for di casnan alrededor cu ta contradeci loke McKnight a bisa cu e no a sali for di cas e anochi aki. McCoy a sospecha cu e tabata vigilando su persona na e restaurant. Detectivenan a skirbi cu e arma tabata registra na McKnight su nomber y ambos a bis cu no tabatin ningun otro hende den e cas na momento cu e incidente a pasa.

E caso di intento di asesinato a ser transferi for di Dauphin County su oficina di fiscal, cual a cita un conflicto di interes na un fiscal alrededor, Cumberland County District su abogado McCormack a bisa. Un mensahe a ser laga ta pidi comentario for di McCormack.

Informante di FBI acusa di gañamento tocante Joe y Hunter Biden su lasonan cu compania di energia na Ucrania

(AP) - Un informante di FBI a ser acusa di a fabrica un skema di soborna di multi miyon dollar involucrando President Joe Biden, su yiu homber Joe junter y compania di energia di Ucrania, un acusacion cu ta central pa e investigacion andando den Congreso.

Alexander Smirnov falsamente a reporta na FBI den aña 2020 cu e ehecutivonan asocia cu e compania di energia di Ucrania Burisma a paga Hunter y Joe Biden 5 myon cada un den aña 2015 y 2016, fiscalnan a bisa den un evaluacion. Smirnov a conta cu un ehecutivo a bisa cu el a contrata Hunter Biden pa "proteha nos, via su tata, for di tur tipo di problema," segun documentonan di corte.

Fiscalnan ta bisa cu Smirnov en realidad solamente tabatin negoshi di rutina cu e compania den aña 2017 y a haci e acusacionnan di soborno despues cu el a "expresa disgusto" contra Joe Biden mientras e tabata un candidato presidencial.

Smirnov, di 43 aña, a presenta dilanti corte na Las Vegas brevemente diahuebs despues cu el a ser acusa cu haci un declaracion falso y crea record ficticio y falso. E no a declara su mes ni inocente ni culpabel. E hues a ordena corte keda limpi y bashi despues cu defensor publico Margaret Wightman Lambrose a haci un peticion pa un audiencia cera pa argumentonan tocante warda documentonan di corte. El a nenga duna comentario tocante e caso aki.

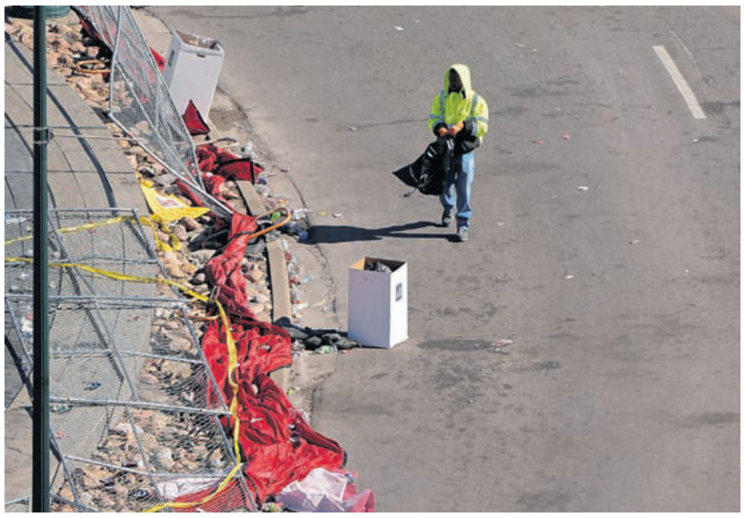
E informante su acusacionnan ta central den e esfuerso Republicano den Congreso pa investiga e president y su famia. Ademas a causa un investigacion contra di Biden den e Cas. Abogado di Hunter Biden.

E democrata top di House Oversight and Accountability Committee, Rep. Jamie Raskin di Maryland, a haci un yamado pa pone fin na e investigacion contra Biden.

Dos hoben acusa den tiramento masal na parada di Super Bowl di Kansas City Chiefs

(AP) — Dos menor di edad a keda acusa di crimen conecta na e tiramento masal na e rally di Super Bowl di Kansas City Chiefs, segun autoridadnan a bisa ayera, mientras e ciudad ta purba di recupera despues di e violencia.

Un comunicado di prensa di Corte Familiar di Jackson County a bisa cu a acusa e menornan diahuebs y cu nan ta deteni den e Centro di Detencion Hubenil “pa cargonan relaciona cu arma y resisti aresto.” E comunicado a bisa cu ta “anticipa cu cargonan adicional ta spera den futuro mientras e investigacion di Departamento di Polis di

Kansas City ta continua.

No a duna mas informacion.

Polis inicialmente a detene tres hoben, pero a laga den libertad uno cu nan a determina no tabata involucra den e tiramento. Polis ta buscando otronan cu por tabata involucra y ta yamando pa testigo, victima y hende cu video di e incidente pa yama na un hotline dedica.

Un mama y DJ popular a fayece den e tiramento diaranson mientras e parada y rally tabata clausurando, y 22 otro – mas cu mita di nan mucha – a resulta herida. Pa diabierna, dos hende tabata den condicion critico y uno tabata den condicion serio. Mayoria di mucha herida a sali di hospital y ta spera cu nan lo recupera.

E Chiefs a gana nan di tres Super Bowl den cinco aña diadomingo, derotando e San Francisco 49ers 25-22 den overtime. E dos celebracion anterior a tuma lugar sin problema.

Diaranson, e hungadornan a core riba busnan cora door di e ciudad mas grandi di Missouri. E parada a caba cu un rally na Union Station. E tabata cabando ora cu a scucha tiro, y mayoria hende a kere cu tabata klapchi.

E tiramento a tuma lugar a pesar di presencia di mas di 800 agente di polis den e area, incluyendo riba structuranan cercano, segun alcalde Quinton Lucas, kende a atende e rally cu su esposa y mama y a core busca seguridad ora a scucha e tiro. Pero e no ta spera di cancela e parada di St. Patrick’s Day proximo.

Grecia ta bira prome pais Cristian Ortodox cu a legalisa matrimonio civil di mesun sexo

(AP) - Grecia riba diahuebs a bira e prome pais Cristian Ortodox cu a legalisa matrimonio civil di mesun sexo, apesar di oposicion for di e Misa Griego cu ta socialmente conservativo y tin hopi influencia.

Un mayoria di 1676 legislador den e parlamento di 300 asiento a vota diahuebs na fabor di e proposicion crea pa Prome Minister Kyriakos Mitsotakis su gobierno centro-derechista. Otro 76 a rechasa esaki, 2 a keda sin vota y 46 tabata ausente. Mitsotakis a publica riba X, ante-

riormente Twitter, cu Grecia ta “orguyoso di bira e di 16 pais den Union Europeo cu a legisla igualdad den matrimonio. Esaki ta un logro pa derechonan humano, reflehando e Grecia di awe, un pais progresivo y democratico cu tin pasion den su compromiso cu e balornan Europeo.”

Varios sostenedor di e reforma a reuni pafo di parlamento y tabata mirando e debate riba un pantaya, cu gritonan y celebracion surgiendo na momento cu a anuncia e resultado di e voto. “Esaki a tuma hopi tempo pa ser adopta den nos pais, pero finalmente el a pasa y esey ta loke ta importante,” un homber yama Nikolas a comenta. “Nos no ta invisibel mas.”

Anteriormente, personanan cu ta opone e proposicion a manifesta alrededor, cu bijbel y icononan religioso. E encuesta di opinion a sugeri cu mayoria di persona Griego ta sostene e reforma y e problema no a causa division profundo den e pais unda e preocupacion ta dirigi mas riba e costo halto di bida.

E proposicion a ricibi sosten di 4 partido iskierdista, incluyendo e oposicion principal Syriza. “E ley aki no ta soluciona tur problema, pero e ta un comienso,” Spiros Bibilas, legislador cu ta abiertamente homosexual di e paritdo Passage to Freedom a comenta.

Zimbabwe su vice presidente ta bisa cu gobierno lo blokea un beca pa hende LGBTQ+

(AP) - Zimbabwe su vice presidente a bisa cu gobierno lo blokia un beca di universidad pa hobennan cu ta parti di e comunidad LGBTQ+, un movida cu e gruponan di derechonan humano describi diabierna como un perpetuacion di e pais Africano su practicanan homofobico.

E universidad di estado su beca pa muchanan di entre 18 pa 35 aña di edad ta ricibi sponsorship di GALZ, un organisacion cu miembrecia pa personanan di LGBTQ+ na Zimbabwe. E asociacion a cuminsa ofrece esaki den aña 2018 sin incidente. Sinembargo un aviso online recien incitando aplicacionnan a ricibi respuesta fuerte for di e Vice Presidente Constantino Chiwenga, un Catolico y ex comandante di ehercito.

Den un declaracion fuerte diahuebs anochi, Chiwenga a bisa cu e beca ta un “desafio directo “na e gobierno su autoridad. Nos scolnan y institucionnan di educacion halto no lo entretene e personanan cu aplica, mucho menos acepta personanan asocia cu balornan asina straño, anti bida, anti Africano cual ta ser promove y cultiva pa ademas di practica den sociedadnan decadente cu ken nos no ta

comparti ni moral ni cultura,” el a expresa.

GALZ anteriormente a bisa cu e beca tin e intencion di provee acceso igual na universidadnan di estado pa personanan LGBTQ+ cu hopi biaha ta ser aleha pa nan famia y ta lucha pa paga pa educacion mas halto. E no a duna comentario riba e Vice Presidente su declaracion.

Sinembargo, un coalicion di gruponandi derecho humano na cual GALZ ta pertenece a bisa cu esaki ta demostra cu e minorianan di sexo y genero ta den peliger na Zimbabwe. “Nos ta extremadamente preocupa cu e declaracion for di e di dos oficina mas halto den e pais pa motibo cu e ta exhibi intolerancia, specialmente tumando na cuenta cu e aviso ta pa habri oportunidad na mas hobennan,” Wilbert Mandinde a conta The Associated Press diaberna.

ARUBA VANDAAG®
Zaterdag 17 Februari 2024 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

Ex- gevolmachtigde minister van Aruba in Nederland gearresteerd

Pagina 3

Volk moet kosten en impact van nieuwe hotels kennen

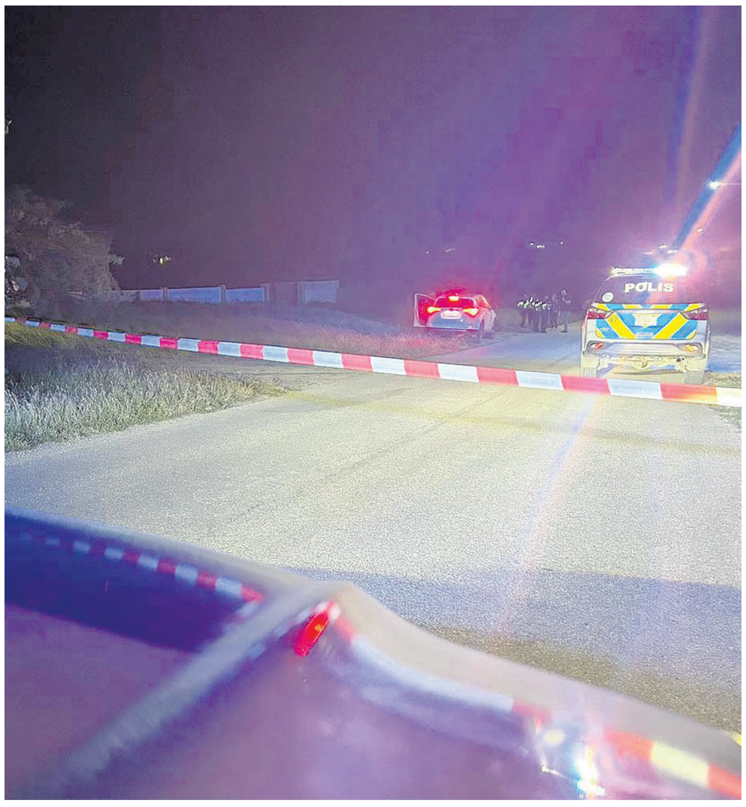
Pagina 6

Hof van Beroep: Nederland moet stoppen met het sturen van bestellingen voor F-35-gevechtsvliegtuigen naar Israël

Pagina 8

Arubaanse politie arresteert twee verdachten in verband met moordzaak Matividiri

Door middel van een persbericht van het Politiekorps, werd gemeld dat ze erin geslaagd zijn twee personen te arresteren die betrokken zijn bij de moord op een persoon op 24 december laatstleden in het gebied van Matividiri.

Sinds afgelopen woensdag heeft de Recherche Santa Cruz (DAR-4) de man met de initialen B.E.J.M., geboren op Aruba, 37 jaar oud, gearresteerd in verband met de moordzaak van Sergio Maduro, die plaatsvond op 24 december 2023.

Afgelopen dinsdag heeft ook de Recherche Santa Cruz de vrouw met de initialen J.R.G., geboren op Aruba, 39 jaar oud, gearresteerd.

De Politie heeft aangegeven dat de Recherche Santa Cruz geen dag heeft gestopt met onderzoek doen en geleidelijk aan voldoende informatie en bewijs heeft verzameld, zodat het Openbaar Ministerie opdracht kon geven om deze twee personen aan te houden.

"Een geweldig werk van de rechercheurs van Santa Cruz die onvermoeibaar hebben gewerkt om de verdachten aan te houden. Hiermee heeft de Recherche Santa Cruz deze zaak opgelost," aldus het persbericht.

Op zondag 24 december, 's avonds rond 19:00 uur, ontving de politie de melding dat er een levenloos lichaam langs de weg zou liggen. De politie stuurde een patrouille naar de locatie en informeerde ook een ambulance. Bij aankomst van de patrouille werd een levenloos lichaam aangetroffen, de ambulance kwam ook ter plaatse maar kon verder niets doen. De autoriteiten werden op de hoogte gebracht om een onderzoek te starten naar wat er met de persoon zonder leven aan de hand was. Om 8:35 uur constateerde Dr. Texier de dood en op dat moment was er geen identificatie, waardoor de zaak onderzocht bleef.

Op 25 december meldden de politieautoriteiten dat de overleden man die op zondag 24 december langs de weg in Matividiri werd gevonden, geïdentificeerd was als Sergio Maduro, 44 jaar oud.

Niemand boven de wet... En gelijke regels voor eenieder...

Terwijl wellicht geen actie meer werd verwacht van het Openbaar Ministerie in de corruptiezaak bij het Arubahuis, werd afgelopen week duidelijk dat de zaak anders zal verlopen, met de aanhouding van de gewezen gevolmachtigd minister zelf, als hoofdverdachte in deze zaak bekend onder de naam 'Tulipan'. Dit volgde kort na de aanhouding van de waarnemend directeur van het Arubahuis in hetzelfde onderzoek.

Wellicht komen er vragen naar voren waarom de ex-minister wordt vervolgd nadat hij al is bestraft met zijn ontslag als ambtenaar en zelfs een beroepszaak voor de ambtenarenrechter is behandeld, die hij inmiddels verloren heeft. De procedure is correct in die zin dat zijn ontslag geen veroordeling op grond van het strafrecht is maar de disciplinaire maatregel zijdens de werkgever, in dit geval het Land Aruba, vanwege het gebleken plichtsverzuim als ambtenaar.

Enerzijds is het goed dat uiteindelijk toch het moment is gekomen waarop het Openbaar Ministerie diens werk gaat doen, omdat het lange tijd ernaar uitzag dat niets n deze richting wees. Aanvankelijk duurde het een tijd voordat door de regering werd erkend dat er een probleem bestond op het Arubahuis, daarna liet men terecht de Centrale Accountantsdienst onderzoek doen, om vervolgens in de fout te gaan met het lange tijd geheimhouden van het CAD-rapport en dit niet ter beschikking te stellen van de justitiële autoriteiten. Men gaf een onderzoekscommissie de opdracht om de zaak te analyseren hetgeen leidde tot de conclusie dat er opgetreden moest worden. Toen volgde het hele proces van disciplinair optreden, als werkgever, inclusief de beroepszaak voor de ambtenarenrechter. We willen niet beweren dat actie ondernomen door de politieke oppositie een rol heeft gespeeld, maar de werkelijkheid is wel dat pas na de aangifte van die zijde, met als motivering het gebrek aan actie van regeringszijde, tenslotte het Openbaar Ministerie in actie kwam en we zodoende in het heden zijn beland.

Het moge duidelijk zijn dat als we alles in chronologische volgorde beschouwen wat in de afgelopen paar jaar heeft gespeeld in deze zaak, dat dit moeilijk kan dienen als model of draaiboek voor het afhandelen van dit soort zaken. Dit temeer omdat in het verleden, zowel recentelijk als langer geleden, men goed wist hoe zaken anders aan te pakken. Het is overduidelijk dat er een poging werd gedaan de zaak op de lange baan te schuiven, misschien in de hoop dat de zaak beperkt kon worden tot de ontslagzaak vanwege de werkgever, zonder bemoeienis van justitie met een strafvervolging.

Een bijkomend probleem dat is geschapen met de wijze van aanpak van deze zaak is dat men aanvankelijk een speciale behandeling wilde geven aan de ex-minister, daarbij de indruk wekkend dat er twee of meer stel regels bestonden naargelang het belang, politiek of anderszins, in de zaak van de betrokken ambtenaar. Ongetwijfeld zal nu van de zijde van het kabinet worden gezegd dat er is opgetreden en dat de resultaten er zijn om dat te bewijzen. Wij zullen echter blijven zeggen dat er een duidelijk gebrek aan voortvarendheid aan de orde was, die volgens ons te maken had met de verlegenheid waarmee het kabinet te maken kreeg omdat het – alweer – ging om een prominent lid van de grootste partner in deze coalitie. Maar juist deze aarzeling om gelijk op te treden in een dergelijke zaak zorgt ervoor dat het moment verloren gaat om aan te tonen dat er maar een soort justitie bestaat voor eenieder.

En dat er redenen bestaan om dit te bewijzen kunnen we aflezen aan verscheidene affaires in de laatste jaren waar niet noodzakelijkerwijs de regering had gefaald maar in sommige zaken (semi)overheidsinstanties en het Openbaar Ministerie zelf. We vermelden hier de fraudezaak in het laboratorium op het ziekenhuis, waar geknoeid is met de Paptesten en grof geld is verdiend, waarbij een duidelijk gebrek aan voortvarendheid bleek om hier werk van te maken. In eerste instantie wilde het Openbaar Ministerie niet optreden, of gaf in ieder geval die indruk, omdat er zogenaamd geen aangifte was gedaan. Een beetje merkwaardig argument als men weet dat in de Ibis-zaak tegen de toenmalige minister belast met arbeid het de procureur-generaal zelf was die aangaf dat de hele zaak aan het rollen was gebracht door bepaalde aanwijzingen op het internet. Moeten we concluderen dat het Openbaar Ministerie alleen kranten leest of het internet opgaat wanneer hen dat goed uitkomt?
Uiteindelijk hebben de betrokken instanties wel aangifte gedaan maar verder kwam de zaak niet want tot op heden is niets meer vernomen. In ieder geval konden de twee verdachten op hun gemak het anker lichten en elders een beter leven gaan leiden, zonder ook maar één dag rekenschap af te leggen voor bijna een miljoen aan schade voor de gemeenschap.

Natuurlijk kunnen we nu de vraag verwachten waarom di t allemaal nu naar voren wordt gebracht. Laten we allereerst stellen dat er gedurende de laatste jaren positieve wijzigingen zijn gekomen in het optreden van het Openbaar Ministerie, met als resultaat zes 'high-profile' zaken waarvan in vijf van de gevallen het een minister betrof, vanaf het begin van de strafzaak in 2016 tegen de toenmalige minister belast met arbeid. Als land scoren we bepaald niet goed met bijna een dergelijke zaak per kalenderjaar. Zeggen we dit nu om de regering belachelijk te maken? Nee, maar het is wel belangrijk om iets te verbeteren dat veel verder gaat dan zaken aan te pakken naargelang ze voorkomen en het verder te laten voor wat het is. Dit is het moment een paar belangrijke zaken aan te pakken. Bijvoorbeeld: er bestaan nog steeds grote gebreken in financieel-administratief opzicht bij meerdere overheidsinstanties, het Arubahuis is echt niet een geïsoleerd geval. Het is noodzakelijk een veel strengere controle in te voeren, zoals het elke overheid betaamt, waarbij geen plaats is voor voorkeursbehandeling, politiek of anderszins. De weifelachtige houding van de regering in de Arubahuis-affaire wijst duidelijk op een zekere onwil om de correcte weg te bewandelen en bovendien wordt de gemeenschap niet deugdelijk ingelicht. Wij worden steevast geconfronteerd met allerlei overheidspropaganda wanneer men dit belangrijk vindt, maar wanneer de praktijk vereist dat men de voorbeelden gebruikt om aan te tonen dat er inderdaad maar één stel wetten en regels bestaat voor iedereen, geeft men niet thuis.

Ex- gevolmachtigde minister van Aruba in Nederland gearresteerd

Het Openbaar Ministerie heeft via een persbericht laten weten dat de Landsrecherche deze week een persoon heeft gearresteerd in verband met het onderzoek Tulipan. Het betreft een man met de initialen G. F. B. Het onderzoek Tulipan richt zich op onregelmatigheden bij het Arubahuis in de periode van 2018 tot 2021.

Deze persoon bekleedde de functie van gevolmachtigde minister van Aruba in Nederland. In hetzelfde onderzoek werd op 17 januari ook bekendgemaakt dat de Landsrecherche een andere persoon met de initialen G.Y. L. heeft gearresteerd, die in de periode van 2018 tot 2021 als waarnemend directeur bij het Arubahuis werkte. Echter, volgens een woordvoerder van het Openbaar Ministerie die gisteren aan onze redacteur heeft bevestigd, is deze persoon weer op vrije voeten gesteld.

Onderzoek Tulipan

Premier Evelyn Wever-Croes heeft bekendgemaakt dat de beslissing om een onderzoek te starten begon met een anonieme e-mail die ze in september 2021 ontving van een groep medewerkers van het Arubahuis, gericht aan de hele Ministerraad met kopieën naar bepaalde parlementsleden die melding maakten van mogelijke onregelmatigheden die zich op het Arubahuis zouden hebben voorgedaan, maar deze e-mail bevatte geen bewijs om een onderzoek te starten, zoals ze heeft bevestigd. In dezelfde maand ontving ze echter een andere e-mail met inhoud, en de premier gaf aan dat ze onmiddellijk contact opnam met CAD, DRH en de Ministerraad om dit onderwerp te bespreken en onmiddellijk een onderzoek op het Arubahuis te starten.

De premier gaf ook aan dat de voorlopige conclusies die daaropvolgend door CAD werden getrokken, al tijdens het onderzoek aangaven dat de regering bepaalde veranderingen op het Arubahuis moest doorvoeren. De regering heeft het hoofd van het Arubahuis vervangen en het onderzoek werd voortgezet waarbij de regering wijzigingen op het Arubahuis heeft doorgevoerd die nodig waren om te voorkomen dat deze zaken zich zouden blijven voordoen.

De voorlopige conclusies op dat moment wezen uit dat er 3 betrokken personen waren die dingen deden die voorheen normaal waren omdat dat is wat ze telkens in hun verdediging beweerden. Premier Wever-Croes benadrukte dat de regering het onderzoek heeft afgerond, zowel op administratief als disciplinair gebied, en daarom ook in het Parlement informatie heeft verstrekt. Ook heeft de regering de documenten aan het Openbaar Ministerie overhandigd om te bepalen of er iets was dat in strijd was met de wet of strafbaar was, zodat op dat punt ook verder onderzoek kon worden gedaan.

Volgens de premier informeerde onze redacteur in december 2022 dat "de Centrale Accountantsdienst verschillende bedragen had geboekt die B. al had betaald".

In dit onderzoek is het geen geheim voor niemand wie de persoon is die gisteren is gearresteerd, omdat onze redacteur verschillende artikelen heeft gepubliceerd over deze persoon en over wat hij deed toen hij als Gevolmachtigde Minister in Nederland diende, waarbij hij in het kort "feesten met een creditcard" organiseerde en zelfs een woning in Nederland huurde waar hij de tuin en het onderhoud van het huis liet doen, een alarmsysteem van 10.900 euro installeerde en reparaties aan het huis uitvoerde voor een bedrag van 21.000 euro in het jaar 2020, volgens het rapport van de Centrale Accountantsdienst van Aruba (CAD) dat op 13 december 2022 aan het parlement van Aruba werd gepresenteerd tijdens een openbare vergadering door de heer Roland Pang van de CAD, die de parlementsleden en het volk van Aruba informeerde over het verloop van het onderzoek waarin ze 18 maanden lang onderzoek deden naar het gebruik van de ABN Ambro-bank, iets dat door een parlementariër werd betwist omdat ze geen informatie over de bankrekening hadden bewaard of waarom dit niet uit de archieven was opgevraagd.

Hieruit is ook bekend geworden dat hij een reis naar Aruba heeft gemaakt die niet was goedgekeurd door de Ministerraad in december 2020, waarbij hij in hotel Divi Village 1.300 euro heeft betaald, evenals zijn pasgeboren kind dat heeft geprofiteerd van Arubaanse overheidsgeld toen hij vol gas gaf voor het nieuwe gezinslid, en

4.2 Ter zitting heeft verweerder - kort samengevat - aangevoerd dat verweerder niet het nodige vertrouwen in klager kan stellen omdat telkens weer is gebleken dat hij op verschillende manieren en op grote schaal gelden van het Land onregelmatig heeft uitgegeven, ten behoeve van particuliere belangen of zichzelf. Klager heeft misbruik gemaakt van zijn functie/bevoegdheden als gevolmachtigde minister om zijn eigen financieel voordeel te dienen. Het plichtsverzuim is hem tevens als politieambtenaar toe te rekenen. Ten slotte dient rekening te worden gehouden met de kleinschaligheid van de gemeenschap en de periode waarin het plichtsverzuim heeft plaatsgevonden, namelijk gedurende een financiële crisis die volgde uit de Covid-pandemie. Klager heeft met zijn handelen blijk gegeven dat hij ongeschikt is en dat wedertewerkstelling als politieambtenaar of überhaupt als ambtenaar niet mogelijk is. Aldus verweerder.

zijn huis ook een VIP-businessclassreis heeft gemaakt op een moment dat Aruba het moeilijk had vanwege de Covid-19-pandemie, waar meer dan 4.000 mensen hun baan verloren en overheidsmedewerkers 12,6% van hun salaris moesten afstaan om degenen die het het meest nodig hadden te helpen, dit zijn slechts enkele kleine voorbeelden van de vele uitgaven die ex-minister B. heeft gedaan.

Op 31 oktober 2023 bevestigde het Openbaar Ministerie aan onze redacteur dat er een strafklacht was ingediend tegen ex-gevolmachtigde minister B. wegens verduistering van Arubaanse overheidsfondsen in de zaak van het Arubahuis.

B.'s juridische problemen zijn groter geworden, aangezien zijn zaak nu officieel in handen is van het Openbaar Ministerie, dat verantwoordelijk is voor strafvervolging.

Onlangs hebben rechters in zijn civiele zaak ingestemd met het verwijderen van B. uit zijn functie bij de politie, hoewel hij misbruik heeft gemaakt van zijn functie als gevolmachtigde minister, maar ze zijn van mening dat deze straf ook in zijn hoedanigheid als politieagent kan worden opgelegd. De rechters zijn ook van mening dat B.'s handelingen hem ongeschikt maken om nog langer als politieagent of als overheidsfunctionaris te werken.
In het vonnis staat vermeld dat de reden voor disciplinair ontslag gebaseerd is op het feit dat B. een ernstige overtreding heeft begaan van zijn plichten en dat er twijfels zijn ontstaan over zijn integriteit.

Hij wordt beschuldigd van het volgende:
Het uitvaardigen van betalingsopdrachten ten eigen bate.
Het verrichten van uitgaven ten koste van Aruba.
Geen controle uitvoeren op facturen.
Verduistering van Arubaanse overheidsfondsen tijdens privéreizen tussen 14 december 2020 en 4 januari 2021.
Misbruik maken van zijn functie bij het verkrijgen van informatie voor persoonlijk voordeel en betalingen bij Divi Village.
Tussen 9 april 2021 en 17 mei 2021, verduistering van Arubaanse overheidsfondsen.
Het gebruik maken van de diensten van Elever Strategy and Solution voor persoonlijk belang zonder goedkeuringsformulier of budgetevaluatie.
Het gebruik maken van VIP-services op de luchthaven Schiphol voor privéreizen/vakanties waarbij de kosten als privédoel werden beschouwd. Verduistering van Arubaanse overheidsfondsen tijdens zakenreizen.
Dubbele vergoedingen ontvangen voor creditcarduitgaven die toebehoren aan Aruba en die werden gebruikt in restaurants terwijl hij representatiekosten ontving.
Het gebruik maken van VIP-diensten op de luchthaven Schiphol voor zijn gezin op kosten van Aruba.
Overmatige uitgaven van de gevolmachtigde minister.
Overmatige en inefficiënte besteding van staatsfondsen van 2018 tot 2021 door om de twee jaar telefoons te vervangen, deze uitgaven hadden zonder autorisatie een privédoel, zoals bijvoorbeeld het kopen van meubels en facturen voor babymeubels.
Hij heeft sinds mei 2019 de premie voor zijn huisverzekering rechtstreeks uit de staatskas vergoed.
Hij heeft afgeweken van de gebruikelijke procedure om een huurovereenkomst te verkrijgen.
Hij heeft de aanbestedingsprocedure niet nageleefd om een alarmsysteem voor het gehuurde huis te kopen.
Hij heeft onnodige en buitensporige uitgaven gedaan voor de renovatie van het gehuurde huis. B. was het niet eens met de disciplinaire maatregel en stelt dat hij geen ernstig misdrijf heeft begaan of op zijn minst niets dat zijn ontslag als politieagent rechtvaardigt.

ARUBA VANDAAG

Van Huffelen wil meer hervormingen zien

Overzicht van het Landspakket in een brief aan de Tweede Kamer

In een brief gedateerd op 6 februari 2024, gaf staatssecretaris Alexandra van Huffelen een verslag aan de Tweede Kamer over de voortgang die tot nu toe is geboekt met het Landspakket in zijn verschillende versies voor de eilanden Curaçao, Sint Maarten en Aruba.

Wat ons eiland betreft, was de staatssecretaris relatief positief, waarbij ze op verschillende terreinen vooruitgang constateerde. Ze noemde onder andere als belangrijke hervorming een eenvoudiger belastingstelsel, met meer middelen voor de overheid en meer nadruk op indirecte belastingen. Over de invoering van het BTW-stelsel zei de staatssecretaris dat de "implementatie van het BTW-systeem ter vervanging van de huidige omzetbelasting complexer en politiek gevoeliger was dan verwacht." Ze vermeldde dat daarom "Aruba heeft gekozen voor een grensbelasting op de invoer; als aanvulling op het huidige systeem en daarnaast een reeks wijzigingen die bijdragen aan een rechtvaardiger systeem met een breder draagvlak."

Van Huffelen ging verder met te zeggen dat ondanks dat dit belangrijke stappen zijn, Aruba meer veranderingen moet doorvoeren, onder meer door vereenvoudiging van het systeem (fiscaal) dat de uitvoerbaarheid van de implementatie moet vergroten, en daarmee de naleving. Omdat elk systeem afhankelijk is van de kwaliteit van de uitvoering en de dienstverlening aan de klant, is besloten om prioriteit te geven aan verbetering van de uitvoeringsorganisatie in plaats van wijzigingen in de fiscale wetgeving, aldus Van Huffelen. Dit omvat onder meer prioriteit geven aan het beëindigen van vertragingen in bezwaarprocedures, wat drie jaar zal duren. Aan de andere kant wordt gewerkt aan modernisering van de belastingdienst, waarbij de Belastingdienst Caribisch Nederland assistentie verleent.

Over het algemeen toonde Van Huffelen zich tevreden dat sinds de start van het Landspakket eind 2020 vooruitgang is geboekt op alle terreinen, waarbij ze er enkele illustreerde. Als belangrijk aspect noemde ze het financiële beheer dat de basis vormt voor de begroting en de jaarrekening. Om tegemoet te komen aan het gebrek aan adequaat kader voor financiële verslaggeving, is onlangs het rapportagesysteem tot stand gekomen en ook in het begrotingsproces is volgens de bewindspersoon belangrijke vooruitgang geboekt, met verwijzing naar de tijdige begroting en de 'voorjaarsnota'. De inspanningen zijn gericht op het streven om tegen 2026 een jaarrekening te presenteren die door de accountant is goedgekeurd.

Er wordt ook melding gemaakt van overeenkomsten in de publieke gezondheidssector, waar Nederland financiële steun zal verlenen om de eerstelijnszorg te versterken. Een herziening van het onderwijs heeft geleid tot een integraal plan met verschillende acties die moeten worden gevolgd, waarbij het taalbeleid al is vastgesteld en inmiddels wordt uitgevoerd. Er zijn nog steeds zaken zoals de aansluiting op de arbeidsmarkt, de kwaliteit van docenten, het curriculum en gebouwen. Verbeteringen in het onderwijs worden verwacht nog tientallen jaren te duren en zullen aanzienlijke investeringen vergen. Ten slotte geeft de brief van Van Huffelen aan dat er voor het toezicht op de kansspelsector voorbereidingen worden getroffen om een toezichthoudende autoriteit op te richten. Een 'kwartiermaker' zal dit jaar beginnen met het opzetten van de autoriteit.

Redactionele opmerking: In de komende tijd zullen we uitgebreider ingaan op de verschillende onderwerpen die in deze informatie zijn behandeld met betrekking tot de stand van samenwerking binnen het Landspakket.

Onze regeringen leven... Van fabels, niet op kennis en wetenschap...

Heel wat jaren geleden was een Nederlandse minister bij zijn Arubaanse ambtgenoot en men kwam op het idee een vergadering te beleggen met de ministers die op dat moment konden aanschuiven. De vergadering begon met een introductie door een daarvoor opgetrommelde beleidsambtenaar die de geachte bezoeker in vogelvlucht een indruk moest geven van de Arubaanse economie en samenleving.

Nadat de ambtenaar onder andere de bevolkingsgegevens had verschaft, met daarbij de toen al bestaande zorgen over de bevolkingsdichtheid, bij de beleidsambtenaren maar niet bij de ministers, nam de minister belast met economische zaken het woord. Hij gaf ten overstaan van het hoge bezoek hoog op over de inderdaad niet kinderachtige economische prestaties en verwees ook naar het inwonertal, waarbij hij aangaf dat Aruba onderweg was naar 150.000 inwoners, wellicht 200.000 of zelfs meer... De grijns op zijn gezicht verdween op slag toen de Nederlandse collega hem tot een ruw ontwaken bracht: "Ik weet niet of je dat zou moeten wensen..." In één simpele zin ontmantelde de Nederlandse bewindsman het totaal geschifte idee van zijn Arubaanse collega. Misschien is het daarom wel dat onze Arubaanse ministers doorgaans niet veel ophebben met hun Nederlandse collega's want over het algemeen kun je dit soort reacties, direct maar zakelijk, verwachten. Om de gêne van het moment te breken werd de ambtenaar bedankt voor zijn presentatie en men ging over op een ander thema.

Waarom eigenlijk deze inleiding die inderdaad een beetje vreemd kan overkomen? Omdat op deze wijze een inzicht wordt gegeven van hoe in een bepaald tijdperk op ministerieel niveau werd gedacht dat onze bomen tot in de hemel reikten in economisch opzicht, en dat deze denkwijze nog steeds niet is verdwenen. We zijn nu dik twintig jaar verder sinds de beschreven gebeurtenis en het moet gezegd worden dat Aruba niet is gegroeid tot die 150.000 noch 200.000 inwoners, maar het kan niet gezegd worden dat dit het resultaat is van verstandig overheidsbeleid. We zijn gekomen tot officieel 100.000 inwoners, zelfs 109.000 wat ons over de grens van 600 inwoners per vierkante kilometer heeft gebracht. Daarna kwam de coronacrisis en we zijn teruggegaan naar 107.000 en groeien momenteel niet zo hard, ogenschijnlijk. Echter, het effect van alsmaar uitbreidende urbanisatie en infrastructuur om de bevolking te kunnen opvangen heeft al voor een situatie gezorgd waarbij de meeste mensen vinden dat er niet veel meer mogelijk is, met uitzondering van..., onze bewindslieden van de laatste dertig jaar. Alles lijkt vrij simpel uit te leggen aan mensen met een normale dosis gezond verstand maar draait uit op onbegonnen werk wanneer het gaat om degenen die echt denken dat we het land van de onbeperkte mogelijkheden zijn, of in ieder geval halsstarrig weigeren om deze bevolkingsproblematiek onder ogen te zien.
Intussen krijgen we dezer dagen de geprojecteerde cijfers te zien van hoe we tot een veel groetere bevolking kunnen komen, afhankelijk van hoeveel hotelkamers en andere accommodatie wordt bijgebouwd. Tweeduizend hotelkamers erbij? Meer dan 11.000 inwoners erbij. Drieduizend kamers? Tel maar een goede 5.000 inwoners erbij. Zijn dit overdreven cijfers? Zo kan het overkomen, want hebben we niet zelf daarnet beweerd dat we in 2020 terug zijn gegaan in inwonertal? Dat klopt, maar dat zijn wel de officiële cijfers waarbij geen rekening wordt gehouden met het forse aantal illegaal verblijvende buitenlanders, op z'n minst zo'n 15.000. Zodoende komen we al snel op zeker 122.000 en alweer meer dan 600 inwoners per vierkante kilometer. Met een toename van een paar duizend hotelkamers komen we al makkelijk aan 135.000 of zelfs meer. Kennelijk is de schade al aangericht vanwege de reeds uitgegeven vergunningen een moeten wij dus de consequenties onder ogen zien van dit wanbeleid. Maar, dat is niet het ergste probleem...

Het grootste probleem is dat op regeringsniveau op dit moment er momenteel geen enkele bereidheid is om deze zaken open en eerlijk te bespreken. De gehele problematiek van onze bevolkingsontwikkeling lijkt binnen de overheid in een taboesfeer te zijn beland waar niemand aan durft te komen. Het is buitengewoon ironisch om dezer dagen een Nederlandse bewindspersoon ten overstaan van de Tweede Kamer de ongerustheid te horen uitspreken met betrekking tot de illegaal aanwezige bevolking op Aruba, met onder andere de kosten van gezondheidszorg die dit met zich meebrengt, die wij betalen... Horen we onze bewindsmensen hier ook maar iets over zeggen? Nee, met uitzondering van die ene minister die het liefst iedereen toegang verschaft maar ook niet de gehele zaak in al diens aspecten durft te benoemen. Het is geen kwestie van simpelweg een generaal pardon af te kondigen, terwijl een ander weer aan het roepen is dat de grens met Venezuela open moet, terwijl in dat land nog niets ten goede is veranderd en waar een electoraal debacle later dit jaar zou kunnen leiden tot een nieuwe migratiegolf uit dat land. Het lijkt er soms op dat we leiders hebben die geen krant lezen noch het internet opgaan om zich op de hoogte te stellen van wat er om ons heen gebeurt.

Bovenop dit alles vraagt onze demografische situatie zelf dringend om aandacht. In 2023 is het voor het eerst gebeurd dat we een negatieve bevolkingsgroei zien waarbij het aantal sterftegevallen (ca. 830) het aantal geboorten (ca. 750) overtreft. Wat betekent dit in feite? Dat het zeker geen kwestie is van 'de deur dichtgooien en niemand meer binnenlaten'. Wat we echt een keer nodig hebben zijn mensen aan het roer bij de overheid die niet uitsluitend hun droom of wens uiten maar bereid zijn al is het maar iets van wat de wetenschap brengt, te accepteren...

SMAC heeft een brief gestuurd naar Stichting Musica

Deze week hield de voorzitter van SMAC, Darren van Ommeren, samen met andere bestuursleden een persconferentie om een samenvatting te geven van wat Carnaval 70 was en hij verzekerde dat het een succes was. Ook meldde hij dat ze een brief hebben gestuurd naar Stichting Musica met betrekking tot de festivals.

Hij benadrukte dat SMAC tevreden was met de evenementen en de parades, een zeer succesvol Carnaval 70 waarin ze 39 evenementen hadden in 6 weken, inclusief die van 11 november 2023, toen ze het carnavalsseizoen openden, tot afgelopen zondag 11 februari met de Grote Parade in Oranjestad, waar 10 carnavalsgroepen aan deelnamen en een die Steelpan vertegenwoordigde en ook een show gaf.

"We moeten zeggen dat we een fantastische parade hebben gehad en we zijn zeker dankbaar voor alle groepen, deelnemers, muzikanten die het mogelijk hebben gemaakt dat we een geweldig Carnaval 70-seizoen hadden," verzekerde Van Ommeren. Hij zei ook dat het Carnaval het bezoek van toeristen uit Curaçao, Bonaire, Sint Maarten en Amerika en Latijns-Amerika genoot die van de shows genoten.

Wat betreft het komende Carnaval 71-seizoen, vroeg Van Ommeren aan de betrokkenen om alles op tijd te regelen, waarbij hij gisteren verklaarde dat ze een e-mail en een officiële brief naar Stichting Musica hebben gestuurd om een aanbod te doen met betrekking tot het beheer en de data van de muziekfestivals, waarbij een van de aanbiedingen betrekking heeft op het feit dat Stichting Musica 25.000 florin moet betalen als bijdrage aan SMAC voor de organisatie hiervan.

Een ander aanbod houdt in het overnemen van het Calipso Roadmarch-kinder- en jeugdfestival en ook een pakket voor het Caiso and Soca Monarch-kinder- en jeugdfestival voor een bedrag van 15.000 florin als pakket, of als derde aanbieding om het volledige pakket van muziekfestivals, waaronder Festival di Tumba, Calipso Roadmarch en Caiso and Soca Monarch, allemaal met kinder- en jeugdcategorieën, over te nemen waarbij Stichting Musica niets aan SMAC hoeft te betalen, maar alle kosten in handen van Stichting Musica zullen blijven, zoals Van Ommeren verklaarde.

"Om alle feiten die kunnen optreden op te lossen, leggen we dit op tafel en ze hebben ongeveer 14 dagen om hierop te reageren, of ze het nu accepteren of niet, in de toekomst, zodra ze dat doen, moeten ze een contract nakomen, dat ook zal worden opgenomen in ons schema en de bescherming dat er geen evenementen op dezelfde dag zullen zijn, het is een pakket waarbij we geen evenementen samen zullen organiseren, maar ze zijn in feite verantwoordelijk hiervoor en we bieden hen de ondersteuning om in ons schema te passen en volledige marketing," zei hij.

Wat SMAC herhaalt, is dat ze niet willen dat er in de toekomst andere gebeurtenissen plaatsvinden, aangezien dit niet gedocumenteerd was en nu is dit wat ze doen om dit op papier te zetten en de gemeenschap te laten weten dat er een aanbod op tafel ligt.

Als Stichting Musica geen van de aanbiedingen aanvaardt, heeft Van Ommeren aangegeven dat SMAC een beslissing moet nemen over wat ze met de muziekfestivals gaan doen en hoe ze ze zullen opzetten.

Nederland kan Aruba niet... Dwingen Rijkswet te accepteren...?

De Premier van Aruba zal binnenkort in Nederland zijn om onder andere de kwestie van de rijkswet op het financieel toezicht (RAft) verder te bespreken, die vooral van Nederlandse kant wordt verlangd. Tot nu toe lopen de onderhandelingen niet best, volgens de staatssecretaris belast met Koninkrijkszaken,onlangs in gesprek met de Tweede Kamer.

Het zou gaan om stroef verlopende gesprekken, waarbij de staatssecretaris het ook had over "heftige bewoordingen" die vooral van een kant zouden komen en daarmee bedoelde zij kennelijk niet haar zijde. Wat dus hiermee is gesuggereerd is dat de staatssecretaris, geconfronteerd met een houding die niet zou voldoen aan de normaal te achten wederzijdse égards, ervoor had gekozen om het voorlopig daarbij te laten.

Het moge duidelijk zijn dat dit geen goede basis is om verder overleg te plegen over dit thema, terwijl dit hoe dan ook vervolgd moet worden. Bovendien is dit niet het grootste probleem; dat is zonder meer het verschil van inzicht tussen de regering van Aruba en die van Nederland over de urgentie om door te stomen naar een rijkswet voor het toezicht. Dit vooral na de verwerking van de begrotingsnormen in de lokale toezichtwet (LAft). Van Nederlandse zijde werd dit laatste gezien als een soort tussenstation onderweg naar de rijkswet maar men lijkt verrast door de positie die de Arubaanse regering nu inneemt en de Nederlandse opinie niet wenst te delen.

Hoewel dit niet publiekelijk is besproken is het een feit dat momenteel het financieel toezicht wettelijk is ondergebracht, waarmee het tijdsprobleem van afgelopen najaar is verdwenen en dat nu het verschil van inzicht is verschoven naar de vraag of dit voldoende basis is voor het toezicht. De Nederlandse regering zegt van niet, daarbij argumenterend dat de Arubaanse wet nog steeds het gevaar inhoudt dat het Arubaanse parlement de wet zou kunnen wijzigen zonder overleg met Nederland, waarmee het toezicht zou kunnen worden geschaad.

De regering van Aruba steunt die gedachte kennelijk niet. Wat is nu hier eigenlijk het geval? Zoals eerder betoogd in deze column heeft de Koninkrijksregering altijd de macht om de inwerkingtreding van een Arubaanse wet die men niet ziet zitten, tegen te houden. Om een lokale Arubaanse wet in werking te doen treden dient de Gouverneur van Aruba deze ondertekenen. Hoe houdt men dit dan tegen? Een mogelijkheid is dat de Gouverneur, al of niet in opdracht van de Kroon, weigert zijn handtekening onder de wet te zetten, met verwijzing naar artikel 21 van het Reglement voor de Gouverneur van Aruba, een rijkswet. Het nadeel: dit zet de deur wagenwijd open naar een lastige en tijdrovende beroepsprocedure voor de Arubaanse regering, met inschakeling van de Raad van State die advies aan de Koninkrijksregering moet uitbrengen. Een andere mogelijkheid is ook al toegepast na de fameuze wetswijziging van 2019 waarbij de Koninkrijksregering doodleuk uit de LAft werd geschreven. Na het overleg tussen de toenmalige staatssecretaris en de Arubaanse premier werd de wet niet ondertekend, noch trad het in werking, en aangenomen mag worden dat het geschrift nog steeds bij de Premier in een la ligt. Deze 'arm-twisting' heeft vermoedelijk plaatsgevonden voordat eventueel de wet ter ondertekening aan de Gouverneur zou worden aangeboden, waarbij kennelijk is gezegd dat de hierboven omschreven procedure zou volgen waarbij de Gouverneur de instructie zou krijgen om niet te tekenen, waarna de verdere procedure zou zijn gaan lopen. In die dagen is er heel wat gebeurd waarover geen duidelijkheid is verkregen omdat van beide kanten men geen behoefte heeft aan het loslaten van meer details.

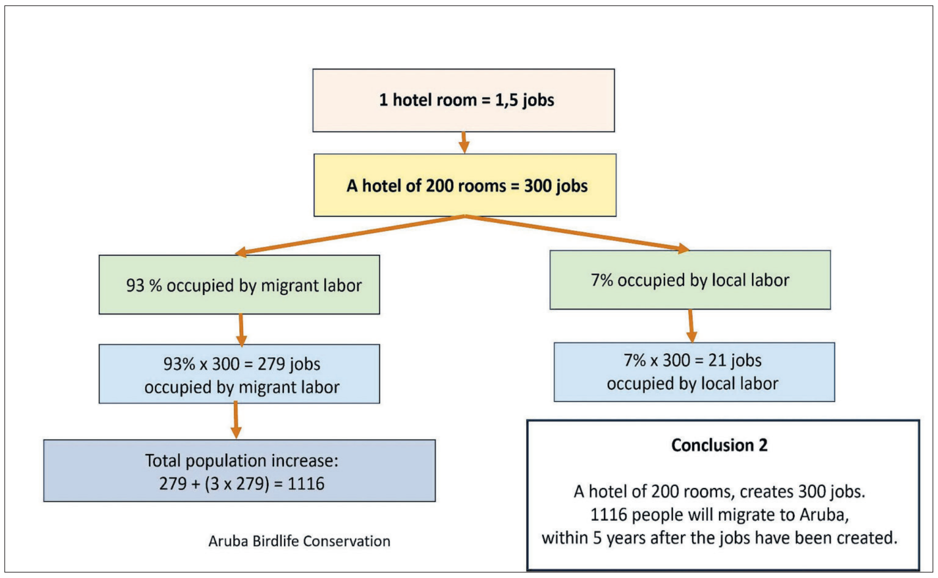
Echter, de omschreven wettelijke alternatieven en de feiten zoals tot nu toe bekend geven duidelijk aan dat de Arubaanse regering terug is gedeinsd en de wet dus niet aan de Gouverneur ter ondertekening heeft aangeboden.

Nu krijgen we wellicht de opinie te horen dat als Nederland welke wetswijziging ook kan tegenhouden die hen niet zint, waarom dan nog steeds het hameren op een rijkswet? Doordat Nederland steeds dezelfde frase blijft herhalen, namelijk dat men een rijkswet wenst omdat daarin Aruba geen wijzigingen kan aanbrengen, wordt de gelegenheid uit het oog verloren om nader uit te leggen waarom men niet alleen de Arubaanse wet wil. We mogen veronderstellen dat men in Den Haag ook wel weet dat men een Arubaanse wet kan verhinderen in werking te treden, maar dat men, om begrijpelijke redenen, geen zin heeft in al de turbulentie die zo'n maatregel met zich mee zal brengen. En men kan hen moeilijk geen gelijk geven om geen zin te hebben in zo'n waanzinnige situatie zoals in 2019, ook al omdat een eventuele garantie vanuit de Arubaanse overheidsfracties, dat zoiets zich niet zal herhalen, van nul en generlei waarde zal blijken. Dit vooral ook omdat tot op heden er geen enkele erkenning van de zijde van de Arubaanse regering is gekomen dat die rotstreek van 2019 een grote stommiteit was die nooit meer herhaald moet worden. Dat zal men ook nooit doen want de twee belangrijkste toenmalige parlementariërs die de kachel aanmaakten, werden daarna beloond met huidige ministersposten...

Tenslotte, het belangrijkste punt waarop de Nederlandse strategie om druk uit te oefenen is mislukt: het idee dat alweer 'arm-twisting' de methode zou zijn om de regering van Aruba te overtuigen, door middel van de hogere rente op de coronaleningen. De Arubaanse regering heeft simpelweg, in pokertermen gesproken, blufpoker gespeeld. Dit met de wetenschap dat men vooral de eerstkomende jaren over voldoende geld zou beschikken om de extra rentebetalingen te verrichten. De Nederlandse regering is naïef gebleken met hun veronderstelling dat zoiets de regering in Oranjestad tot overgave zou dwingen. En nu blijkt, voor zover we dit kunnen overzien, dat Nederland geen middel meer overheeft om een rijkswet – nota bene bij consensus – voor elkaar te krijgen.

Aruba Birdlife Conservation

Volk moet kosten en impact van nieuwe hotels kennen

Aruba Birdlife Conservation komt naar voren met hun bezorgdheid over het milieu, waaronder de toenemende bouw van hotels rond Aruba en hoe dit de burgers in de toekomst kan beïnvloeden. Deze keer heeft de milieugroepering informatie naar voren gebracht over studies die zijn uitgevoerd over de toekomst en het perspectief van het toerisme, die ook op korte termijn gericht zijn.

Ze hebben hun cijfers getoond van het jaar 2016 over hoeveel migranten naar Aruba komen voor een hotelverblijf. Hun cijfers zijn gebaseerd op een periode van 15 jaar en de verschillende dia's illustreren hoe het cijfer wordt berekend. Het maakt niet uit of het kleine of grote hotels zijn, of ze nu p'ariba of p'abao di brug worden gebouwd. Het zijn cijfers die rechtstreeks verband houden met werkgelegenheid.

Het zou ook interessant zijn om te berekenen hoeveel indirecte banen worden gecreëerd en welke impact dit heeft op het eiland, maar voor nu gaat het om banen die rechtstreeks verband houden met elk nieuw hotel. Daarom vragen ze zich af: "Heeft het Arubaanse volk het recht om te weten hoeveel deze nieuwe hotels hen gaan kosten? Heeft het Arubaanse volk recht op transparantie? Of blijven we nieuwe hotels presenteren als geschenken aan mensen, zonder bewust te laten zien wat er verborgen zit in de buik van deze mooie Trojaanse paarden?"

Onlangs heeft Aruba Birdlife Conservation de regering van Aruba verzocht om een onderzoek te doen naar de impact die de voortdurende groei van het toerisme heeft op de lokale bevolking, een onderzoek dat wordt uitgevoerd vanuit het perspectief van de lokale bevolking, niet vanuit het perspectief van de industrie.
"We kunnen allemaal nu gemakkelijk zien, na zoveel jaar, dat sommige mensen profiteren van de groei van het toerisme, maar elke keer betalen we een zeer hoge prijs," merkt de organisatie op.

Ze hebben 10 vragen gepubliceerd voor hun opvolgers en de gemeenschap in het algemeen om na te denken over de gevolgen die meer nieuwe hotels met zich mee kunnen brengen, of het nu gaat om hun levenskwaliteit of hun welzijn:
1.- Wat gebeurt er met de lokale cultuur wanneer de lokale bevolking de minderheid wordt in hun eigen land?
2.- Wat gebeurt er als je een van de 15 landen wordt met de meeste bevolking ter wereld?
3.- Hoe heeft het pakket van de ZV-verzekering zich ontwikkeld en wat kunnen we ervan verwachten als het eiland met 10.000 inwoners groeit?
4.- Hoe zit het met het verkeer op Aruba en hoe zal het evolueren met nog eens 10.000 inwoners?
5.- Zullen deze stijgingen impact hebben op onze infrastructuur, het behoud ervan en het onderhoud ervan? Als het antwoord ja is, hoe gaan we het betalen?
6.- Denk je eraan een huis te kopen? Hoe zijn de prijzen van huizen en eigendommen de afgelopen 10 jaar geëvolueerd en wat kunnen we verwachten als onze bevolking met 10.000 mensen groeit?
7.- Heb je ooit nagedacht over waarom het leven zo duur is op Aruba?
8.- Onlangs zei de ziekenhuisdirecteur op de radio dat het nieuwe ziekenhuis niet is gebouwd met het oog op de bevolkingsgroei, moeten we het ziekenhuis nog een keer uitbreiden? Wie gaat dit betalen?
9.- Hoe staat het met de scholen? Hoe zijn ze de afgelopen 10 jaar geëvolueerd en wat kunnen we verwachten in de komende 25 jaar? Moeten we nieuwe scholen bouwen? Wie gaat hiervoor betalen?
10.- Soms lijkt het ook alsof de handhaving van onze wetten het groeien van onze bevolking niet kan bijhouden. Weinig politieagenten, velen van hen werken dubbele diensten. Zullen we in staat zijn om aan de handhavingsbehoeften te voldoen in een groeiende bevolking? En wie gaat hiervoor betalen?

Brief aan de Ministerraad en het Parlement van Aruba

Hierbij een deel van de brief die de voorzitter van deze stichting, de heer Greg Peterson, zowel aan de Ministerraad als aan het Parlement van Aruba heeft gestuurd, waarin hij een verzoek doet voor het ontwerp en de uitvoering van een alomvattend onderzoek naar de effecten en impact van de uitbreiding van accommodaties op Aruba:
"Met diepe bezorgdheid over de duurzame ontwikkeling en het toekomstige welzijn van de bewoners van ons geliefde eiland Aruba, richt ik mij tot u als voorzitter van Aruba Birdlife Conservation. Dankzij de natuurlijke schoonheid van ons eiland en de oprechte warmte van onze gemeenschap is Aruba door de jaren heen uitgegroeid tot een van 's werelds meest gerenommeerde bestemmingen. Echter, het huidige traject van geplande accommodatieuitbreiding, voortdurende hotelbouw en ongecontroleerde en ongereguleerde groei van het toerisme roept aanzienlijke zorgen op die onmiddellijke aandacht en actie van uw kant als Arubaanse leiderschap vereisen.

"Dankzij verschillende studies over toeristische groei in de afgelopen decennia is het al geruime tijd duidelijk dat het huidige model van ongecontroleerde en voortdurende groei in het toerisme, en de daarmee samenhangende uitbreiding van accommodatie en hotelontwikkeling, niet duurzaam is, noch op korte, middellange of lange termijn. Het resultaat van dit (verouderde) groeimodel voor het toerisme is de vernietiging van het zeer speciale erfgoed - onze natuurlijke omgeving, onze sociale harmonie en culturele integriteit - die Aruba uniek maken. Bovendien wordt al erkend dat dit traject van voortdurende toeristische groei leidt tot een vermindering van de levenskwaliteit van de bewoners van ons eiland en uiteindelijk schade toebrengt aan de ervaring van de bezoeker, die een centraal element vormt in onze toeristische industrie.

"In dit kader vraag ik u respectvol maar dringend om, namens het land, een uitgebreid, alomvattend en multidisciplinair onderzoek uit te voeren naar de impact van de voortdurende hotelbouw en toeristische expansie op Aruba. De noodzaak van een dergelijke studie wordt benadrukt door de complexiteit van de impact van toeristische expansie, die economische, ecologische, sociale en infrastructurele dimensies omvat. Een allesomvattende en langetermijnbenadering is essentieel om de complexe en variabele effecten in de loop van de tijd zichtbaar te maken.

"Het primaire doel van het voorgestelde onderzoek is het evalueren van zowel de directe als indirecte effecten op het sociaaleconomische en milieugebied van de voortdurende hotelbouw. Het is belangrijk om daarbij te werken met verschillende objectieve indicatoren en wetenschappelijke normen. Het onderzoek zou idealiter experts uit verschillende professionele gebieden moeten aantrekken, waaronder economie, stadsplanning, sociologie, volksgezondheid en meer, om een holistische analyse te garanderen. Het is van essentieel belang dat dit onderzoek niet alleen de korte termijn effecten onderzoekt, maar ook de indirecte effecten op middellange en lange termijn en de implicaties van een 'tweede golf' behandelt. Een dergelijke brede benadering is van vitaal belang om het volledige scala aan gevolgen van ons huidige toerismemodel te begrijpen.

"Dit onderzoek vereist samenwerking tussen verschillende lokale instellingen zoals toerisme en aan toerisme gerelateerde instellingen, de Centrale Bank van Aruba en het Centraal Bureau voor de Statistiek voor waardevolle gegevens, naast internationale experts voor een breder perspectief en gespecialiseerde expertise. De betrokkenheid van gemeenschapsgroepen, lokale bedrijven en toeristische exploitanten zorgt ervoor dat verschillende standpunten en perspectieven worden verzameld en overwogen, wat zal leiden tot evenwichtigere en beter geïnformeerde resultaten.

"De resultaten van dit onderzoek moeten worden vastgelegd in een gedetailleerd rapport, met uitgebreide informatie en aanbevelingen voor beheer, ondersteund door visuele hulpmiddelen om de resultaten effectief te communiceren. Het is van cruciaal belang dat het onderzoek een kader voor duurzame toeristische ontwikkeling voorstelt, waarin economische groei, milieuduurzaamheid en sociaal en gemeenschappelijk welzijn en de interactie tussen deze aspecten worden gevisualiseerd.

"De onwetendheid over de genoemde gebieden versterkt mijn overtuiging dat dit onderzoek niet alleen nodig is, maar ook dringend. De toekomst van de Arubaanse gemeenschap hangt af van ons vermogen om weloverwogen beslissingen te nemen die de langetermijngezondheid en welvaart van ons ecosysteem op de eerste plaats stellen. We kunnen ons niet veroorloven om op een ontwikkelingskoers te blijven zonder het volledige scala aan implicaties volledig te begrijpen."

Evenzo vroeg onze redacteur aan premier Evelyn Wever-Croes of zij deze brief had opgemerkt en wat haar standpunt was, waarop zij antwoordde dat zij de brief niet had ontvangen. "Ik heb erover gelezen in de pers en het naar de betreffende departementen gestuurd om een advies op te stellen. Ik wacht nog op dat advies," zei ze.

Kathy Paskel wint zaak tegen minister Glenbert Croes

De uitspraak is bekend geworden in het beroep dat voormalig directeur van DIMAS, Kathy Paskel, heeft ingediend tegen de beslissing van minister Glenbert Croes om Paskel de toegang tot alle gebouwen en eigendommen van DIMAS te weigeren.

In een besluit van 3 mei 2023, dat het geschil betreft, besloot minister Glenbert Croes om Kathy Paskel gedurende een periode van drie maanden direct de toegang te ontzeggen tot alle locaties, gebouwen, terreinen, voertuigen en digitale werkomgeving van het Departement van Integratie, Beheer en Toelating van Vreemdelingen (DIMAS). Paskel diende op 2 juni een bezwaar hiertegen in.

Overwegende de standpunten van de partijen Paskel kan niet zomaar accepteren dat haar de toegang is ontzegd en ze stelt dat dit onrechtmatig is opgelegd. Ze heeft geen wangedrag gepleegd, zoals blijkt uit het rapport van het Departement van Human Resources (DRH).

Aan de andere kant baseerde Croes zijn beslissing om de toegang te weigeren, kort samengevat, op gebeurtenissen die individueel of collectief wangedrag vormen dat een disciplinair onderzoek rechtvaardigt.

Croes verklaarde het vertrouwen in Paskel te hebben verloren en dat een vruchtbare samenwerking niet langer mogelijk is. De gedragingen die zijn beschreven, volgens het vonnis van de rechtbank, hebben betrekking op instructies voor het afgeven van wettelijke verklaringen; het doorgeven van juridische vertegenwoordiging aan derden; het geval van mevrouw Ingri Juliana Ramirez Rodriguez; het uitgeven van VTA met betrekking tot gebeurtenissen die plaatsvonden op 15 april 2023; en een van de twee gevallen van valsheid in geschrifte.

Deze zaak betrof de vraag of de minister gerechtvaardigd was om Paskel de toegang tot de vestiging en digitale gebieden van DIMAS te ontzeggen.

Feiten
Via een decreet van 16 februari 2007 heeft de Gouverneur van Aruba besloten om Paskel met ingang van 1 juli 2006 te benoemen tot directeur van DIMAS.

Via een ministerieel besluit van 15 oktober 2021 heeft de minister het managementteam van DIMAS ingesteld. Via een ministerieel besluit van 10 maart 2022 heeft de minister dit besluit ingetrokken.

Via een ministerieel besluit van 15 maart 2022 heeft de minister besloten om een Management Team op te richten, belast met onder meer het algemene management (dagelijks) van DIMAS. Het dagelijkse operationele management van DIMAS zou bij het Management Team liggen, dat ook begeleiding en advies aan DIMAS zou geven. De benoemde leden van het Management Team zijn Lirriane Frias, Edgar Arends, Jennifer Tromp en Henry Baarh.

Paskel heeft bezwaar gemaakt tegen de besluiten van 10 en 15 maart 2022 en tijdelijke verlichting gevraagd. Via een rechtbankvonnis zijn deze besluiten opgeschort totdat er een beslissing kon worden genomen over het bezwaar.

In een besluit van 3 mei 2023 heeft de minister besloten om Paskel onmiddellijk de toegang te ontzeggen tot alle gebouwen, terreinen, voertuigen en digitale werkomgeving van DIMAS voor een periode van drie maanden. Als reden voor deze beslissing werden verschillende "gebeurtenissen" genoemd die hebben geleid tot het verlies van het vereiste vertrouwen tussen het hoofd van de afdeling en de minister, "waardoor samenwerking niet langer mogelijk is."

Hierbij heeft de minister verschillende incidenten genoemd. Het eerste betrof de correspondentie tussen DIMAS en het advocatenkantoor dat was ingehuurd door de minister, Wix Advocaten, die plaatsvond tussen oktober en december 2022. Er werd echter opgemerkt dat het tot maart 2023 duurde voordat er bevestiging werd ontvangen van het verzoek van de minister, zonder verdere verduidelijking voor de vertraging.

Er werd ook vermeld dat de minister instructies had gegeven om bepaalde zaken voor juridische vertegenwoordiging naar Wix Advocaten te sturen, inclusief zaken met betrekking tot asielaanvragen. De minister nam de beslissing en communiceerde dit aan Paskel. Paskel "achtte het echter noodzakelijk om het besluit van de minister te herroepen en zijn specifieke instructies te negeren," en benoemde andere juridische vertegenwoordigers. Hiervan werd een kopie gestuurd naar andere ministers en de directeur van DWJZ, "niet alleen zonder toestemming van uw minister als bevoegde autoriteit, maar ook met een aantal fouten."

De minister vermeldde ook dat na ontvangst van rapporten en klachten over het uitblijven van reacties op vergunningaanvragen op 13 maart 2023, hij instructies had gegeven aan Paskel om het management of de verwerking van bepaalde vergunningsaanvragen bij te werken. Hij zei dat Paskel een overzicht had gegeven van alle aanvragen die waren blijven liggen bij verschillende afdelingen of stadia van de beoordelingsprocedure, en een ongevraagde analyse had gegeven van de "redenen" waarom het systeem had gefaald. Ze voldeed echter niet aan het verzoek om bij te werken.

Wat betreft de zaak van Ramirez Rodriguez, kreeg Paskel op 20 maart 2023 schriftelijke instructies om een tijdelijke verblijfsvergunning voor Rodriguez uit te geven in afwachting van de uitkomst van de verificatieprocedure bij de Nederlandse ambassade in Colombia. Volgens de minister heeft Paskel zonder toestemming besloten om deze tijdelijke vergunning in te trekken. De minister beschouwt dit als een ondermijning van zijn autoriteit.

Ten aanzien van de VTA voor evenementen die plaatsvonden op 15 april 2023, benaderde de minister een groep muzikanten die naar Aruba kwam voor een concert. Later werd bekend dat de organisatoren van het concert, na overleg met DIMAS, op 5 april 2023 een vergunningaanvraag hadden ingediend. Ze ontvingen een factuur voor de van toepassing zijnde tarieven op 11 april 2023 en betaalden deze de volgende dag, 12 april. De VTA werd echter niet verwerkt en niet op tijd verleend.

Het laatste probleem dat Croes noemde, betreft de beschuldiging van valsheid in geschrifte. Dit heeft betrekking op een rapport dat Paskel heeft ingediend tegen de minister wegens vervalsing, wat "incidenteel niet heeft geleid tot strafrechtelijke vervolging door het OM," en Paskel heeft besloten om een van de twee valse verklaringen tegen de minister in te dienen met betrekking tot een aantal VTA's die de minister heeft uitgegeven. Na dit incident heeft het OM maandenlang onderzoek gedaan dat in essentie niets anders heeft onthuld dan het feit dat de minister handelde binnen de kaders van zijn bevoegdheid, "dit was de laatste druppel voor mij," zei Croes.

Evaluatie
De rechtbank benadrukte dat het ontzeggen van toegang een voorlopige maatregel is die als voornaamste doel heeft om inmenging met een onderzoek (disciplinair) naar mogelijke onregelmatigheden te voorkomen en ook als doel heeft om orde en vrede binnen het departement te handhaven. Omdat deze maatregel de juridische positie van de betrokken ambtenaar en hun relatie met collega's beïnvloedt, moet deze zo beperkt mogelijk en evenredig zijn aan de aard en omvang van het onderzoek. De beslissing om deze voorlopige maatregel op te leggen moet de wettelijke basis, de precieze reden, het tijdstip van aanvang en de verwachte duur van de voorlopige maatregel bevatten.

De rechtbank merkte op dat de minister de duur van het opgelegde toegangsverbod voor de ambtenaar op drie maanden heeft bepaald. Volgens de wet is een redelijke duur voor het ontzeggen van toegang zes weken met de mogelijkheid van verlenging. In dit geval heeft de minister door direct een toegangsverbod voor een duur van drie maanden op te leggen, wat neerkomt op een schorsingsmaatregel, niet voldaan aan zijn zorgplicht.

De rechtbank overwoog dat uit de documenten en de hoorzitting kan worden geconcludeerd dat er onderzoek is gedaan naar juridische vertegenwoordiging vanuit DIMAS, de algemene werking van DIMAS en twee specifieke zaken. De resultaten van het onderzoek naar vermeend wangedrag zijn gedocumenteerd in een rapport van DRH van 31 juli 2023. Toen hierover werd ondervraagd, verklaarde de ambtenaar tijdens de hoorzitting dat DIMAS gemiddeld 15.000 aanvragen per jaar behandelt, waarvan 87% tot 90% wordt toegekend, met een piek in asielverzoeken in 2019. Vertragingen deden zich voor vanwege een gebrek aan personeel.

De resultaten van het onderzoek naar vermeend wangedrag zijn gedocumenteerd in het rapport van DRH. In het rapport wordt geconcludeerd dat Paskel geen wangedrag heeft gepleegd dat een disciplinaire maatregel rechtvaardigt. Naar de mening van de rechtbank was er dus geen basis om het toegangsverbod voor Paskel op te leggen, wat heeft geleid tot de annulering van deze beslissing.

Besluit
Daarom heeft de rechtbank besloten om het bezwaar van Paskel te ondersteunen, de beslissing van de minister om Paskel de toegang tot DIMAS te ontzeggen te vernietigen, en heeft de rechtbank bevolen dat de minister de juridische kosten van Paskel, berekend op Afl. 1.400, moet betalen.

BESLISSING
De rechter in dit gerecht:

- verklaart het bezwaar gegrond;
- vernietigt de bestreden beschikking van 3 mei 2023;
- veroordeelt verweerder tot betaling van de door klager gemaakte proceskosten, die worden begroot op Afl. 1.400,- aan gemachtigdensalaris.

Deze beslissing is gegeven door mr. N.K. Engelbrecht, rechter in dit gerecht, en werd uitgesproken ter openbare terechtzitting van 5 februari 2024 in aanwezigheid van de griffier.

= Gaza nr. AUA202301889 =

Hof van Beroep heeft Nederland bevolen te stoppen met het sturen van bestellingen voor F-35-gevechtsvliegtuigen naar Israël

(NLTimes) - Nederland moet stoppen met het exporteren van F-35-vliegtuigen naar Israël, zo besliste het Hof van Beroep in Den Haag afgelopen maandag. "Er is een duidelijk risico dat de gevechtsvliegtuigen gebruikt kunnen worden in ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht," aldus het hof.

Mensenrechtenorganisaties Oxfam Novib, PAX Nederland en The Rights Forum hebben een kort geding aangespannen tegen de Nederlandse staat om de export te stoppen. Ze betoogden dat Nederland weet dat Israël de F-35-gevechtsvliegtuigen gebruikt om de Gazastrook te bombarderen, en dat Nederland daarom de oorlogswetten schendt door deze aanvallen op burgers toe te staan.

Eerder had de rechtbank in Den Haag besloten dat de zendingen konden doorgaan. Het Hof van Beroep is van mening dat anders moet worden gehandeld. "Israël houdt onvoldoende rekening met de gevolgen van zijn aanvallen voor de burgerbevolking. De aanvallen van Israël op Gaza hebben geleid tot een onevenredig aantal burgerslachtoffers, waaronder duizenden kinderen," schreef de rechter. "Nederland is partij bij verschillende internationale regelingen die bepalen dat als er een duidelijk risico is op ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht, Nederland de export van militair materieel moet voorkomen." De zendingen moeten binnen zeven dagen stoppen.

De Nederlandse staat heeft aangekondigd dat zij de beslissing van de rechtbank zal aanvechten. Het proces en de reactie van de regering vonden gisteren plaats, toen premier Mark Rutte geplande ontmoetingen had met de Israëlische premier Benjamin Netanyahu in Jeruzalem, gevolgd door een ontmoeting met de Palestijnse leider Mahammad Shtayyeh in het Palestijnse grondgebied op de Westelijke Jordaanoever.

Het ministerie van Buitenlandse Zaken merkte op dat het F-35-programma veel internationale partners omvat die de verantwoordelijkheden van Nederland moeten overnemen als het niet aan de afspraken kan voldoen. Tijdens de laatste ontwikkelingsfasen van de F-35, ook bekend als de Joint Strike Fighter, heeft Nederland het bod gewonnen voor een testfaciliteit voor motoren die nu operationeel is in Woensdrecht, Noord-Brabant. De faciliteit was het resultaat van een 30-jarige overeenkomst met motorenfabrikant Pratt & Whitney, en dient nu als een onderhoudsfaciliteit voor uitrusting, bestellingen en gespecialiseerd werk.

"De regering zal alles doen wat in haar vermogen ligt om bondgenoten en partners ervan te overtuigen dat Nederland een betrouwbare partner blijft in het F-35-project en in de Europese en internationale defensiesamenwerking," schreef het ministerie. "De samenwerking is belangrijk voor de nationale veiligheid van Nederland. Maar het is ook essentieel voor Israël, omdat de F-35-vliegtuigen cruciaal zijn voor de veiligheid van het land, met name als het gaat om bedreigingen in de regio, zoals die uit Iran, Jemen, Syrië en Libanon."

Lid van Tweede Kamer stelt vragen over de gezondheidszorg voor ongedocumenteerden op Aruba, Curaçao en Sint Maarten

(CuraçaoChronicle) - Marieke Koekoek, parlementslid voor de Nederlandse politieke partij Volt, heeft vragen ingediend bij de Staatssecretarissen van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de toegang tot gezondheidszorg voor ongedocumenteerden op Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Deze vragen, ingediend op 12 februari, hebben tot doel de situatie voor vluchtelingen en ongedocumenteerden in de 3 landen die deel uitmaken van het Koninkrijk te verbeteren.

In haar eerste vraag verwijst Koekoek naar het voortgangsrapport van oktober vorig jaar, na een aangenomen motie die de Nederlandse regering verzoekt deel te nemen aan de dialoog met niet-gouvernementele organisaties zoals Sala pa Tur, Venez en Fundashon Bos di Hubentut. Het parlementslid wil weten op welk niveau de discussies met deze organisaties hebben plaatsgevonden in het kader van de genoemde motie.

De tweede vraag richt zich op inspanningen met betrekking tot de gezondheidszorg

en bescherming van ongedocumenteerde minderjarigen en hoe de technische bijstand van Nederland hiermee in lijn is. Hierbij wordt benadrukt hoe belangrijk toegang tot gezondheidszorg is voor deze kwetsbare groep.

Een lid van het Nederlandse parlement heeft voorgesteld om een structurele vorm van betrokkenheid van lokale organisaties te organiseren binnen de 'Four-Country Healthcare Consultation'. Dit voorstel erkent de cruciale rol die maatschappelijke organisaties spelen bij het verlenen van zorg aan individuen en ongedocumenteerde vluchtelingen.

Tot slot vestigt Koekoek de aandacht op de toegankelijkheid en beschikbaarheid van medicatie voor HIV en andere besmettelijke ziekten binnen het kader van de gezondheidszorg op Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Deze vraag benadrukt de noodzaak van een meer inclusieve en toegankelijke gezondheidszorg voor ongedocumenteerde individuen.

De minister van Justitie ontvangt kritiek vanwege bezorgdheid over de veiligheid van kinderen door politieoptreden

(CuracaoChronicle) - Keith Carlo, een kinderrechtenadvocaat, doet een beroep op de minister van Justitie van Curaçao, Shalten Hato, om een recent incident tijdens de carnavalsvieringen van vorige week aan te pakken.

Het incident betreft politieagenten die probeerden een individu aan te houden dat aanwezig was tijdens de carnavalsoptocht, wat resulteerde in een significant incident. Carlo beschuldigt de politie ervan geen rek-

ening te hebben gehouden met de veiligheid van een 3-jarig kind, waardoor het kind werd blootgesteld aan geweld en in groot gevaar werd gebracht. Volgens Carlo is dit niet de eerste keer dat de politie geen rekening heeft gehouden met de veiligheid van kinderen.

Met een langdurig engagement om de rechten van kinderen te beschermen, heeft Carlo krachtig veroordeeld wat hij noemt 'afstotende' beelden van de strijd die circuleren op sociale media.

Hij dringt erop aan dat de autoriteiten prioriteit geven aan de veiligheid van kinderen, ervoor zorgen dat ze beschermd worden tegen schade op de openbare weg.

Carlo legt de verantwoordelijkheid voor het politiegeweld bij minister Hato, omdat hij verantwoordelijk wordt gehouden voor de benarde situatie waarin het kind zich bevond. Daarnaast dringt Carlo erop aan dat er slachtofferhulp wordt verleend aan het getroffen kind door het incident.